

Ο ΜΕΝΤΩΡ

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ΤΩΝ ΕΤΑΙΡΩΝ
ΤΗΣ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΕΤΑΙΡΟΥΣ: 29-30 – ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ: Τὸ Ἔργον τοῦ 1993 31· Δωρεὲς πρὸς τὴν Ἑταιρεία 31· Α' Τακτικὴ Γενικὴ Συνέλευσις τοῦ 1993 32-55· Β' Τακτικὴ Γενικὴ Συνέλευσις τοῦ 1994 56· Τὸ Διοικητικὸ Συμβούλιον (1994-1997) 57 – ΑΓΓΕΛΙΑΙ: Συνεδρία τῶν ἐταίρων 57 – ΕΜΕΙΣ ΚΑΙ ΤΑ ΑΡΧΑΙΑ: Ἐυπειαιόνων τύχαι 58-59 – ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ: Οἱ ἀρχαὲς τῆς ἀρχαιολογικῆς ἔρευνας στὴν Ἑλλάδα 60-65· Ρολόγια τῆς Ἀθῆνας 66-68

Ὁ Μέντωρ, Ἐνημερωτικὸ Δελτίον τῆς ἐν Ἀθήναις Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας, ἐκδίδεται τὸν Ἀπρίλιον, Ἰούνιον, Ὀκτώβριον καὶ Δεκέμβριον κάθε ἔτους μετὰ τὴν ἐπιμέλειαν τοῦ Γενικοῦ Γραμματέως.

Ἐπιμέλεια ἐκδόσεως: Κλειῶ Δάκαρη

© Ἡ ἐν Ἀθήναις Ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρεία, Πανεπιστημίου 22, 106 72 Ἀθῆναι, Fax (01) 3644 996

ISSN 1105-7181

Ο ΜΕΝΤΩΡ

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ΤΩΝ ΕΤΑΙΡΩΝ
ΤΗΣ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ 30

ΙΟΥΝΙΟΣ 1994

Πρὸς τοὺς ἐταίρους

Κατὰ τὴν Α΄ Τακτικὴ Συνέλευση τῆς 9 Ἀπριλίου παραβρέθηκαν 66 ἐταῖροι καὶ 10 μέλη τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου, ἀριθμὸς μικρὸς ὡς πρὸς τὸν ὄλο ἀριθμὸ τῶν μελῶν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας.

Τὸ κύριο χαρακτηριστικὸ τῆς Συνέλευσης ἦταν ἡ σχεδὸν παντελῆς ἔλλειψη ἐνδιαφέροντος γιὰ τὰ οὐσιαστικὰ θέματα τῆς Ἑταιρείας καὶ γενικότερα τῆς ἐλληνικῆς ἀρχαιολογίας. Ἀπὸ τοῦ 1989 οἱ Συνελεύσεις τῶν ἐταίρων γίνονται στὴ μεγάλη αἴθουσα καὶ ὄχι τὴν ἡμέρα τῆς ἀνακοίνωσης τοῦ Ἔργου, γιὰ νὰ ὑπάρχει ἀρκετὸς χρόνος καὶ χῶρος γιὰ συζήτηση ἀνάμεσα στοὺς ἐταίρους. Εὐτυχῶς παραβρέθηκε ὁ μόνιμος σύμμαχος τῶν ἀρχαιολόγων ἐταῖρος κ. Κωνσταντῖνος Καλλιὰς, ποὺ ἐπεσήμανε καὶ πάλι μερικὲς ἀδυναμίες τῆς ἐπιστήμης μας. Ἡ πρότασή του γιὰ τὴ δημοσίευση τοῦ καταλόγου τῶν ἀνασκαφῶν ποὺ ἐγίναν στὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους ἐπιβάλλεται νὰ πραγματοποιηθῆ τὸ ταχύτερο. Δὲν εἶναι ἔργο ἑνὸς ἢ δύο ἀνθρώπων· χρειάζεται τὴν ἐργασία πολλῶν καὶ τὴ συνεργασία τῶν Ὑπηρεσιῶν καὶ τῶν Ἰδρυμάτων στὴν Ἑλλάδα ποὺ ἔχουν ὡς ἔργο τους τὴν ἀρχαιολογικὴ ἔρευνα.

Ἡ Ἑταιρεία διαπίστωσε πολὺ ἀργὰ τὸ ἀδιέξοδο τοῦ ἄγονου ἀνασκαφισμοῦ. Ἡ στροφὴ τῆς πρὸς ἄλλες, ὀρθότερες κατευθύνσεις, συναντᾷ δυσκολίες. Τοῦτο συμβαίνει γιὰ πρακτικοὺς λόγους ποὺ ἐνισχύονται κυρίως ἀπὸ τὴν ἀντίληψη ποὺ σχηματίστηκε στὸ παρελθὸν γιὰ τὸν μονομερῆ προορισμὸ τῆς ἀρχαιολογικῆς ἐπιστήμης στὴν Ἑλλάδα. Οἱ ἴδιοι οἱ Ἑλληνες ἀρχαιολόγοι δέχτηκαν τὸν περιορισμὸ τῆς, ὑποκύπτοντας τὶς περισσότερες φορὲς στὴν πίεση τῶν πολιτικῶν ποὺ τὴν χρειάζονταν ὡς θεραπευνίδα τῶν ἄστοχων καὶ πρόσκαιρων ἐπιδιώξεών τους.

Δέν υπάρχει κανείς Έλλην αρχαιολόγος σήμερα, ικανός νά ἐξηγήσει γιατί ἡ ἐπιστήμη πού ἀσκεῖ ἔμεινε στό πρωτογενές της στάδιο. Τò χειρότερο, δέν υπάρχει κανείς πού νά ἀντιλαμβάνεται ὅτι βρίσκεται σ' αὐτό τὸ στάδιο.

Ἡ Συνεδρία τῶν ἐταίρων τοῦ Ὀκτωβρίου ἴσως βοηθήσει στήν ἀποσαφήνιση τῶν προβλημάτων τῆς ἐλληνικῆς ἀρχαιολογίας πού ἀφοροῦν ὀλόκληρο τὸν τόπο. Εἶναι εὐκαιρία νά διατυπωθῆ γιὰ πρώτη φορά ἡ ἀναγκαία θεωρητικὴ θεμελίωση τοῦ ἔργου τῶν Ἑλλήνων ἀρχαιολόγων. Ἡ ἔλλειψη ἀνταπόκρισης θὰ ἐπιβεβαιώσει ἀκόμη μιὰ φορά τὸν λόγο τοῦ Ἡρακλείτου: «τοῦ λόγου δ' ἐόντος ξυνοῦ ζῶουσιν οἱ πολλοὶ ὡς ἰδίαν ἔχοντες φρόνησιν».

B.X.Π.

Ἡ Μελίνα Μερκούρη
καὶ ὁ Γεώργιος Ε. Μυλωνᾶς,
Γενικὸς Γραμματεὺς
τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας
(1979-1988),
τὸ 1987 στὸ Ἡρώδειο,
κατὰ τὸν ἑορτασμὸ
τῶν 150 χρόνων τοῦ Ἰδρύματος

Ἔργα καὶ ἡμέραι

Τὸ Ἔργον τοῦ 1993

Στις 10 Ἀπριλίου ἔγινε ἡ ἐτήσια Δημόσια Συνεδρία κατὰ τὴν ὁποία ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς τοῦ Συμβουλίου ἐξέθεσε, μὲ ταυτόχρονη προβολὴ διαφανειῶν, τὸ ἔργο τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας κατὰ τὸ 1993. Ἔκαμε ἐπίσης μνεῖα σοβαρῶν θεμάτων ποὺ ἀφοροῦν τὴν ἑλληνικὴ ἀρχαιολογία καὶ μνημόνευσε ἐκείνους τοὺς ἐταίρους ποὺ ἔφυγαν κατὰ τὸ 1993 καὶ τοὺς πρώτους μῆνες τοῦ 1994. Γιὰ τὴ Μελίνα Μερκούρη ἡ ὁποία ἀπεβίωσε στὶς 6 Μαρτίου 1994 ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς εἶπε τὰ ἑξῆς:

«Τελευταῖο καὶ μεγάλο πλῆγμα γιὰ τοὺς Ἕλληνες ἀρχαιολόγους, τὴν Ἑταιρεία καὶ τὴν Τέχνη, ἦταν ὁ θάνατος τῆς Μελίνας Μερκούρη. Εὐτυχῆσαμε νὰ τὴν θαυμάσουμε στὸ Θέατρο, ὅταν πολὺ νέα ἔπαιζε στὴ δευτέρη σκηνὴ τοῦ Ἐθνικοῦ στὸ Δημοτικὸ Πειραιῶς. Τὴν εἶδαμε νὰ ἐρμηνεύει τραγικὰ πρόσωπα τοῦ ὑψηλοῦ ρεπερτορίου, τὴν ἀκούγαμε νὰ βροντοφωνάζει ἐπὶ χρόνια στὴν ὑπεροχὴ καὶ ὑπῆρξε ἐπὶ μακρὰ ἔτη συνέμπορος στὴν ἀτελεύτητη προσπάθειά μας προστασίας τῶν ἑλληνικῶν ἀρχαίων. Εἴχαμε τὴν τύχη νὰ εἶναι Ἐπουργὸς Πολιτισμοῦ κατὰ τὶς ἑορτὲς τῶν 150 χρόνων τῆς Ἑταιρείας καὶ συμμερίστηκε τὴ χαρὰ μας κατὰ τὶς ἡμέρες τοῦ 1987. Ὑπῆρξε τὸ ζωντανὸ παράδειγμα τῆς ἀρχῆς ποὺ καὶ ἡ ἴδια παραγνώρισε: ὅτι οἱ πραγματικοὶ κήρυκες τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ τῆς Ἑλληνικῆς Ἰδέας εἶναι οἱ ζῶντες Ἕλληνες καὶ τὸ ἔργο τους. Τὸ ἀπέδειξε σ' ὀλόκληρο τὸν βίον της μὲ τὴν τέχνη της καὶ τὴν ἀκτινοβολία της».

Δωρεῖς πρὸς τὴν Ἑταιρεία

Ἀπὸ τὴν κυρία Αἰκατερίνη Ἀναστασιάδου γιὰ τὴν ἐκπλήρωση τῶν σκοπῶν τῆς Ἑταιρείας.

Ἀπὸ τὴν κυρία Ντόρις Χριστοπούλου στὴ μνήμη Παναγιώτη Λώζου.

Ἀπὸ τὸν κ. Γεώργιο Δαῖκο στὴ μνήμη Κωνσταντίνου Τρυπάνη καὶ Βασιλείου Κούρια, γιὰ τὴν ἀναστήλωση τῶν Ταξιαρχῶν Ἀργυροκάστρου.

Ἀπὸ ἐταῖρο ὁ ὁποῖος ἐπιθυμεῖ νὰ παραμείνει ἀνώνυμος, γιὰ τὴν ἐκπλήρωση τῶν σκοπῶν τῆς Ἑταιρείας.

Ἀπὸ τὴν Α.Β.Ε.Σ. «Παπαστράτος» στὴ μνήμη Μελίνας Μερκούρη γιὰ τὴν ἀνασκαφὴ τοῦ Ἀκρωτηρίου Θήρας.

Α΄ ΤΑΚΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΤΟΥ 1993

ΠΡΑΚΤΙΚΟ

Στὴν Ἀθήνα σήμερα, Σάββατο 9 Ἀπριλίου 1994 καὶ ὥρα 10 π.μ., ἔγινε σὺν μεγάλῃ αἴθουσα τοῦ μεγάρου τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας, Πανεπιστημίου 22, ἡ Πρώτῃ Τακτικὴ Γενικὴ Συνέλευση τῶν ἐταίρων ἀπὸ τοὺς ὁποίους παραβρέθηκαν οἱ ἑξῆς:

314. Βασίλειος Πετράκος, 123. Σπυρίδων Κανίνιας, 76. Γεώργιος Δοντᾶς, 259. Ἀσπασία Ντίνα, 191. Νικόλαος Βέλτσος Λούβαρης, 102. Ἐλένη Θεοχαράκη, 94. Δημοσθένης Ζιρώ, 359. Κωνσταντῖνος Συριόπουλος, 138. Δημήτριος Κοζομπόλης, 53. Τάσος Γριτσόπουλος, 280. Πάντος Πάντος, 209. Ἀναστάσιος Μαρίνος, 298. Κωνσταντῖνος Παπαπάνος, 232. Χαράλαμπος Μουστάκας, 410. Νικόλαος Χολέβας, 7. Ἀγγελικὴ Ἀνδρειωμένου, 347. Δέσποινα Σκορδᾶ, 302. Ἐλένη Παπασταύρου, 265. Μαρία Οἰκονομάκου, 155. Ρέα Κοιῶνη, 48. Μαρία Παντελίδου Γκόφα, 54. Κωνσταντῖνος Δαβάρας, 60. Ἡρακλῆς Δανιήλ, 142. Σπυρίδων Κοκκολιάδης, 401. Ἄγγελος Χανιώτης, 297. Ροζαλίνδη Παπαντωνίου, 353. Γεώργιος Σταϊνκάουερ, 292. Ἄγγελος Παπαϊωάννου, 169. Χαράλαμπος Κριτζᾶς, 237. Ἐλένη Μπέζη, 266. Μάντω Οἰκονομίδου, 306. Στυλιανὴ Παρλαμᾶ, 112. Κωνσταντῖνος Καλλίας, 414. Δωροθέα Χριστοπούλου, 65. Ἄγγελος Δελνηβορριάς, 325. Ἄρης Πουλιανός, 22. Ντόρα Βασιλικῆς Τσιλιμίγκρα, 317. Ἰωάννης Πετρόχειλος, 129. Αὐρήλιος Καρανίκος, 296. Ἐλπιδοφόρος Παπαντωνίου, 305. Λεωνίδας Παπίδας, 371. Ἐβη Τουλούπα, 84. Ροδονίκη Ἐτζεογλου, 19. Ἐλένη Walter Καρύδη, 397. Μαρία Χαϊρέτη, 160. Ἐλένη Κουνουπιᾶτου Μανωλέσου, 139. Μίνως Κοκολάκης, 28. Παναγιώτης Βοκοτόπουλος, 299. Ἰωάννης Παπαποστόλου, 87. Λάζαρος Ἐφραίμογλου, 92. Ἡὼς Ζερβουδάκη, 199. Ἀθανασία Μαλαγαρδῆ, 179. Θάλεια Λαζαρίδου, 165. Ἄννα Παπαμιχαήλ, 207. Εὐαγγελία Λίλα Μαραγκοῦ, 99. Στέφανος Ἡμελλος, 86. Κλεοπάτρα Εὐστρατίου, 312. Χαράλαμπος Πέννας, 383. Γεώργιος Τσεκούρας, 197. Ἀλέξανδρος Μαζαράκης Αἰνιάν, 222. Διονύσιος Μινῶτος, 186. Ἀγγελικὴ Λερπέση, 104. Μαρία Θεοχαρή, 343. Παναγιώτης Σιμωντᾶς, 49. Δημήτριος Γκόφας, 333. Αἰκατερίνη Ρωμιοπούλου, 166. Δημήτριος Κουτρούμπας, 416. Ἄλκηστις Χωρέμη, 25. Ἄγγελος Βλάχος, 182. Βασίλειος Λαμπρινουδάκης, 64. Ἰφιγένεια Δεκουλάκου, 73. Αἰκατερίνη Δημακοπούλου, 158. Ἐλένη Κούκκου, 107. Σπυρίδων Ἰακωβίδης, 345. Κωνσταντῖνος Σκαμπαβίας, 217. Χριστίνα Μελισσηνοῦ, 91. Φωτεινὴ Ζαφειροπούλου.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐταιρείας κ. Γεώργιος Δοντιᾶς κήρυξε τὴν ἔναρξη τῆς συνεδρίας καὶ κάλεσε τοὺς ἐταίρους νὰ ἐκλέξουν μὲ φανερὴν γηφοφορία Πρόεδρο καὶ Γραμματέα τῆς Συνέλευσης καὶ τοὺς ἀναπληρωτές τους. Πρόεδρος ἐκλέχθηκε ὁ κ. Σπυρίδων Κοκκολιάδης, Ἀντιπρόεδρος ὁ κ. Κωνσταντῖνος Δαβάρας, Α΄ Γραμματεὺς ἡ κυρία Μαρία Παντελίδου Γκόφα καὶ Β΄ Γραμματεὺς ἡ κυρία Ἀσπασία Ντίνα.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Συνέλευσης εὐχαρίστησε τοὺς παρισταμένους γιὰ τὴν ἐκλογή του καὶ ζήτησε ἀπὸ τοὺς ἐταίρους νὰ ἐκλέξουν μὲ μυστικὴ γηφοφορία πέντε μέλη τῆς Ἐξελεγκτικῆς Ἐπιτροπείας γιὰ τὴ χρήση τοῦ 1994 καὶ ὄρισε ὡς γηφολέκτες τὴν κυρία Μαρία Οἰκονομάκου καὶ τὸν κ. Ἀλέξανδρο Μαζαράκη Αἰνιάνα.

Μετὰ τὸ τέλος τῆς γηφοφορίας καὶ τὴ διαλογὴ τῶν γήφων ὁ Πρόεδρος τῆς Συνέλευσης ἀνακοίνωσε ὅτι γήφισαν 77 ἐταῖροι καὶ ἔλαβαν ὁ κ. Ἀναστάσιος Γριτσόπουλος 66 γήφους, ἡ κυρία Ἰφιγένεια Δεκουλάκου 70 γήφους, ὁ κ. Ἰορδάνης Δημακόπουλος 69 γήφους, ὁ κ. Πάντος Πάντος 67 γήφους, ὁ κ. Γεώργιος Σταϊνκάουερ 66 γήφους, ἡ κυρία Μαρία Χαιρέτη καὶ οἱ κύριοι Ἰωάννης Παπαποστόλου καὶ Μίνως Κοκολιάκης ἀπὸ 2 γήφους, ὁ κ. Πέτρος Θέμελης 1 γήφο. Μία γήφος θρέθηκε λευκί. Συνεπῶς ἐκλέχθηκαν ὡς μέλη τῆς Ἐξελεγκτικῆς Ἐπιτροπείας οἱ πέντε πρῶτοι.

Ἀκολουθῶς ὁ Πρόεδρος τῆς Συνέλευσης κάλεσε τὸν Γενικὸ Γραμματέα τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐταιρείας νὰ ἐκθέσει τὰ Πεπραγμένα κατὰ τὸ 1993 καὶ αὐτὸς εἶπε τὰ ἑξῆς:

Μὲ τὴ σημερινὴ λογοδοσία λίγει ἡ θητεία τοῦ Συμβουλίου καὶ σὲ ὀκτὼ μέρες θὰ ἐκλέξετε νέο. Πρὶν ὅμως προχωρήσω στὴν ἔκθεση τοῦ Ἔργου τοῦ 1993 καὶ τῶν τριῶν πρώτων μηνῶν τοῦ 1994 σὰς ὑπενθυμίζω ὅτι κατὰ τὸ 1993 καὶ τὸ 1994 ἀπεβίωσαν πολλοὶ ἐταῖροι. Κατὰ τὸ 1993 ἔφυγαν ὁ Κωνσταντῖνος Τρυπάνης, ὁ Διονύσιος Ζακυθινός, ὁ Λέανδρος Βρανούσης, ὁ Ἰωάννης Γερούλανος, ὁ Διονύσιος Μεταξᾶς Μεσοσηνέζης, ὁ Κωνσταντῖνος Καγιάσκης, ὁ Κωνσταντῖνος Ἀδαμίδης, ὁ Γεώργιος Φυλακτόπουλος, ὁ Νικόλαος Τωμαδάκης καὶ ὁ ἐπίτιμος Σύμβουλος Ἰωάννης Γεωργιάκης. Στις 13 Ἰανουαρίου 1994 ἀπεβίωσε ὁ ἐπίτιμος Σύμβουλος Emil Kunze καὶ στὰ τέλη Φεβρουαρίου ὁ ἐπίσης ἐπίτιμος Σύμβουλος Werner Peek. Ἀκόμη, τὴν 1 Ὀκτωβρίου 1993 ἀπεβίωσε ἡ Λέλα Μυλωνᾶ, σύζυγος τοῦ ἀειμνήστου Γενικοῦ Γραμματέως Γεωργίου Μυλωνᾶ, εὐεργέτις τῆς Ἐταιρείας.

Μεγάλου πληῆγμα ὑπῆρξε ὁ θάνατος τῆς Ὑπουργοῦ Πολιτισμοῦ καὶ ἐπιτίμου Συμβούλου Μελίνας Μερκούρη στις 6 Μαρτίου. Διε-

τέλεσε ἐπὶ πολλὰ χρόνια Προϊσταμένη τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ὑπηρεσίας, περισσότερο ἀπὸ οἰονδήποτε ἄλλον Ὑπουργό, καὶ στὰ χρόνια τῆς συντελέστηκαν σημαντικὰ ἔργα. Τὸ ἐνδιαφέρον τῆς γιὰ τὰ μνημεῖα ἦταν πραγματικὸ καὶ δεχόταν πάντα τὶς ὠσστὲς καὶ ἀνυπόκριτες γνώμες. Ἡ ἠθικὴ βοήθειά τῆς πρὸς τὴν Ἐταιρεία τὸ 1988 ἦταν μεγάλη καὶ οὐσιαστικὴ.

Κατὰ τὸν Νοέμβριο τοῦ 1993 τὸ Συμβούλιο ἐξέλεξε δώδεκα νέους τακτικούς ἐταίρους καθὼς καὶ τρεῖς νέους ἐπιτίμους.

Τὸ Συμβούλιο συνεδρίασε κατὰ τὸ 1993 18 φορές καὶ ὁλόκληρη τὴν τριετία 63 φορές. Δὲν εἶναι χωρὶς ἐνδιαφέρον τὸ γεγονός ὅτι ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τῆς Ἐταιρείας, τὸ 1837, τὸ Συμβούλιο ἔχει συνεδριάσει ἕως σήμερα ἀκριβῶς 2.500 φορές.

Ἡ οἰκονομικὴ διαχείριση τῆς Ἐταιρείας ἐλέγχθηκε, ὅπως καὶ στὸ παρελθόν, ἀπὸ τὸ Σῶμα τῶν Ὀρκωτῶν Λογιστῶν. Ὁ ἔλεγχος τῶν ὑπολόγων τῶν ἔργων γίνεται ἀπὸ τὸ Γραφεῖο Ἐσωτερικοῦ Ἐλέγχου. Θεωρῶ εὐχάριστο καθῆκον νὰ ἐξάρω τὴν ἐργατικότητα, τὴν προθυμία καὶ τὴν ἀποτελεσματικότητα τοῦ προσωπικοῦ τοῦ Λογιστηρίου καὶ τὸν ἀγογο τρόπο τῆς λειτουργίας του. Τὰ τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως τῆς Ἐταιρείας δὰ τὰ πληροφοροῦθετε εὐθύς ἀμέσως ἀπὸ τὴν Ἐλεγκτικὴ Ἐπιτροπή.

Ἡ Βιβλιοθήκη λειτούργησε ἀνελλιπῶς ὁλόκληρο τὸ 1993. Τὴν χρησιμοποίησαν 2.800 μελετητὲς καὶ πλουτίστηκε μὲ 1.084 νέους τόμους βιβλίων ἀπὸ τὰ ὁποῖα 631 ἀγοράστηκαν, 257 προέρχονται ἀπὸ δωρεὰς καὶ 196 ἀπὸ ἀνταλλαγές. Ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τοῦ χρόνου συμπληρώθηκε ἡ δέση τοῦ Προϊσταμένου τῆς Βιβλιοθήκης ἡ ὁποία εἶχε μείνει κενὴ ἀπὸ τοῦ Ἰουλίου τοῦ 1992 μὲ τὸν θάνατο τῆς Ἀργυρῆς Παντελίδου.

Ἰδιαίτερη φροντίδα δόθηκε καὶ στὸ δέσιμο τῶν παλαιῶν βιβλίων καὶ τῆ συντήρησή τους. Ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴν ὀργάνωση τῆς Βιβλιοθήκης κατὰ τὶς σύγχρονες τεχνολογικὲς μεθόδους δὲν ἀμέλησε τὸ Συμβούλιο. Πρόκειται γιὰ μεγάλο ἐπιχειρήμα πού χρειάζεται μελέτη, ὥστε ἡ μεταμόρφωση τῆς Βιβλιοθήκης νὰ προσφέρει στοὺς Ἑλλήνες ἀρχαιολόγους τὶς μεγαλύτερες δυνατὲς ἐπιστημονικὲς διευκολύνσεις πού μποροῦν νὰ δώσουν τὰ ἠλεκτρονικὰ μέσα.

Συνεχίστηκε ἐπίσης μὲ ἔντονο ρυθμὸ ἡ συντήρηση παλαιῶν ζωγραφικῶν ἔργων, ἀντιγράφων μνημείων τῆς ἀρχαιότητος, καὶ ἄρχισε καὶ προχωρεῖ ἡ συντήρηση τῶν μοναδικῶν φωτογραφιῶν, λήψεων τοῦ 1910, πού εἶχαν σταλεῖ στὴ Διεθνή Ἐκθεση τῆς Ρώμης τοῦ 1911. Οἱ φωτογραφίες αὐτές, πολὺ μεγάλου μεγέθους, εἶναι μοναδικὲς ἀπὸ κάθε ἄποψη καὶ πολύτιμες γιὰ τὴν ἱστορικὴ καὶ ἀρχαιολογικὴ σημασία τους.

Τοῦ Φωτογραφικοῦ Ἀρχείου τῆς Ἐταιρείας συνεχίστηκε ἡ κατάταξη καὶ ὁ πλοουτισμός. Οἱ χιλιάδες τῶν μοναδικῶν ἀνασκαφικῶν καὶ μουσειακῶν φωτογραφιῶν γίνονται σιγὰ σιγὰ προσιτὲς στὴ μελέτη καὶ τὴ δημοσίευση.

Ὅσοι ἀπὸ τοὺς ἐταίρους διαθέτουν φωτογραφίες ἀρχαίων, κυρίως ἀνασκαφῶν, τὶς ὁποῖες δὲν χρησιμοποιοῦν πλέον, καλὸ θὰ ἦταν νὰ τὶς κατέθεταν στὸ Ἀρχεῖο τῆς Ἐταιρείας. Στὸ Φωτογραφικὸ Ἀρχεῖο ἐξ ἄλλου παρέχονται στοιχεῖα καὶ πληροφορίες ἀπὸ τὸν Θησαυρὸ τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσας καὶ τὴν ἀρχαιολογικὴ βιβλιογραφία τοῦ Γερμανικοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Ἰνστιτούτου τῆς Ρώμης. Καὶ τῶν δύο αὐτῶν ἠλεκτρονικῶν ἀρχείων ἔγινε χρῆση ἀπὸ πολλοὺς ἐρευνητὲς.

Τὸ Γραφεῖο Δημοσιευμάτων εἶχε καὶ κατὰ τὸ 1993 τὴν ἴδια μὲ τὸ παρελθὸν ἔντονη δραστηριότητα καὶ ἀπόδοση, ὅπως γνωρίζετε ἤδη ἀπὸ τὶς τακτικὲς ἀναγγελίες νέων ἐκδόσεων ποὺ δημοσιεύονται στὸν *Μέντορα*. Κατὰ τὸ 1993 ἐκδόθηκαν πέντε τόμοι τῶν περιοδικῶν μας, πέντε τόμοι μονογραφιῶν καὶ δύο ἀνατυπώσεις παλαιῶν συγγραμμάτων. Ἀπὸ τὰ περιοδικὰ ἐκδόθηκαν τὰ *Πρακτικὰ* τοῦ 1990, ἡ *Ἀρχαιολογικὴ Ἐφημερὶς* τοῦ 1991 καὶ τοῦ 1992, τὸ *Ἔργον* τοῦ 1992 καὶ ὁ *Μέντωρ* τοῦ 1993. Ἀπὸ τὶς δημοσιεύσεις ἀνασκαφῶν καὶ ἐρευνῶν ἐκδόθηκαν ὁ τόμος *Ἔρευνες στὴν Κάτω Μάνη* τοῦ καθηγητῆ κ. Νικολάου Δρανδάκη καὶ τῶν συνεργατῶν κυριῶν Ἑλένης Δωρῆ, Βικτωρίας Κεπετζῆ καὶ Μαρίας Κωνσταντουδάκη. Εἰδικὴ μονογραφία ἀποτελεῖ τὸ βιβλίο τοῦ καθηγητῆ κ. Ἰωάννη Παπαποστόλου, *Ἀχαϊκὲς ἐπιτύμβιες στήλες*, στὰ ἀγγλικά, καὶ σημαντικὴ συμβολὴ στὴ γνώση τοῦ Ἑλληνικοῦ Δικαίου εἶναι τὸ βιβλίο τοῦ καθηγητῆ κ. Δημητρίου Γκόφα, *Μελέτες ἱστορίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Δικαίου τῶν Συναλλαγῶν*. Πολλοὺς θὰ εὐχαριστήσῃ ἡ εἶδση ὅτι ἡ Ἐταιρεία ἐξέδωσε ἀκόμη σὲ μετάφραση τῆς κυρίας Ἡλέκτρας Ἀνδρεάδη τὸ διάσημο καὶ πολὺ σημαντικό βιβλίο τοῦ John D. Beazley, *Ἡ ἐξέλιξη τοῦ ἀττικοῦ μελανόμορφου ρυθμοῦ*, ποὺ παρὰ τὴν πάροδο τοῦ χρόνου καὶ τὶς νέες ἔρευνες ἐξακολουθεῖ νὰ διατηρεῖ πλήρη τὴν ἀξία του, τὴν ἐπιστημονικὴ καὶ τὴν ἐκπαιδευτικὴ. Τέλος, ἐκδόθηκε ὁ δεῦτερος τόμος τοῦ *Ἀρχείου τῶν Μνημείων τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῆς Ἀττικῆς* ποὺ συντάχθηκε ἀπὸ τὴ συνεργάτιδα τῆς Ἐταιρείας κυρία Γεωργία Μαλούκου.

Σημαντικὲς ὑπῆρξαν οἱ ἀνατυπώσεις παλαιῶν συγγραμμάτων. Πρῶτη ἡ γνωστὴ ἐκτενὲς μελέτη τοῦ Γεωργίου Σωτηρίου, *Αἱ Χριστιανικαὶ Θῆβαι τῆς Θεσσαλίας*, ἔργο ἀπαραίτητο γιὰ τὴ γνώση τῆς πρώτης περιόδου τῶν ἀνασκαφῶν τοῦ τόπου αὐτοῦ ποὺ ἐπρόκειτο νὰ συνεχίσει ὁ ἀείμνηστος Παῦλος Λαζαρίδης.

Δεύτερη ανατύπωση ήταν του παλαιού αλλά διάσπρου έργου του Στεφάνου 'Αδ. Κουμανούδη, *'Αττικῆς 'Επιγραφῶν 'Επιτύμβιοι*, που είχε εκδοθῆ τὸ 1871. Ἡ νέα ἔκδοση συνοδεύεται ἀπὸ τόμο Προσθηκῶν τοῦ παλαιού Γραμματέως τῆς Ἑταιρείας, που ἐπιμελήθηκαν ὁ ὁμώνυμος διεγγονος τοῦ Στεφάνου Κουμανούδη καὶ ὁ κ. Ἄγγελος Ματθαίου. Καὶ οἱ δύο τόμοι ξεπερνοῦν τὶς 1.000 σελίδες καὶ ἀποτελοῦν ἀπαραίτητη πηγὴ πληροφοριῶν γιὰ ἐκείνους που ἀσχολοῦνται μὲ τὴν ἀττικὴ ἀρχαιολογία καὶ ἐπιγραφικὴ. Πρὶν ἀπὸ λίγες ἡμέρες ἐκδόθηκαν, σὲ δύο τόμους, τὰ Πρακτικὰ τῆς Γ' Ἐπιστημονικῆς Συνάντησης γιὰ τὴν Ἑλληνιστικὴ Κεραμικὴ που εἶχε γίνει στὴ Θεσσαλονίκη τὸ 1991. Πρόκειται γιὰ σημαντικὴ ἐπιστημονικὴ συμβολὴ στὴ γνώση τῆς ἀρχαίας κεραμικῆς. Κυκλοφορήθηκε ἀκόμη ὁ πλήρης κατάλογος τῶν ἐκδόσεών μας, ἑλληνικὰ καὶ ἀγγλικά, που ἀποτελεῖ τὸ μέγιστο μέρος τῆς ἑλληνικῆς ἀρχαιολογικῆς βιβλιογραφίας.

Τὸ Συμβούλιο θεωρεῖ ὅτι οἱ ἐκδόσεις τοῦ 1993 καὶ τῶν πρώτων μνηῶν τοῦ 1994 ἀποτελοῦν ἐπίτευγμα ἐξαιρετικὸ, που ὀφείλεται στὶς ικανότητες καὶ τὴν ἀποτελεσματικότητα τῶν συνεργατῶν μας τοῦ Γραφείου Δημοσιευμάτων. Ἡ ἐξαιρετικὴ αὐτὴ ποσοτικὴ καὶ ποιικὴ ἀπόδοση θὰ μᾶς ἐπιτρέψει στὸ μέλλον νὰ προβοῦμε σὲ νέα ὀργάνωση τοῦ κατ' ἐξοκὴν ἐπιστημονικοῦ τομέως τῆς δράσης τῆς Ἑταιρείας.

Συνεχίστηκε κατὰ τὸ 1993 ἡ δωρεὰν κορήνηση τῶν δημοσιευμάτων μας σὲ Ὑπηρεσίες, Βιβλιοθῆκες, Ἰδρύματα καὶ στοὺς ἀρχαιολόγους τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ὑπηρεσίας καὶ Ἰδρυμάτων. Γιὰ λόγους ἐλεγκτικούς, λογιστικούς καὶ φορολογικούς ἡ δωρεὰν κορήνηση διακόπηκε μερικῶς. Τὸ Συμβούλιο ἀπὸ μακροῦ χρόνου προσπάθησε, μὲ τὴ βοήθεια μάλιστα πολιτικοῦ προσώπου, νὰ διευθετήσῃ τὸ μεγάλο πρόβλημα που δημιουργεῖται ἀπὸ τὴ δωρεὰν κορήνηση τῶν δημοσιεύσεων. Τὸ πρόβλημα ἐξακολουθεῖ νὰ παραμένει ἄλυτο ἐξ αἰτίας τῆς Κοινοτικῆς Νομοθεσίας καὶ τῆς γνωστῆς κατάστασης τῶν Δημοσίων Οἰκονομικῶν, τὰ ὅποια πρὸς τὸ παρὸν δὲν ἐπιτρέπουν παρεκκλίσεις ἀπὸ τοὺς κοινούς φορολογικούς κανόνες.

Συναφῆς πρὸς τὶς ἐκδόσεις δραστηριότης τοῦ Συμβουλίου ἦταν ἡ ἴδρυση Γραφείου Διαθέσεως Δημοσιευμάτων μὲ σκοπὸ τὴ διάδοση τῶν ἐκδόσεών μας στὸ Ἐξωτερικόν. Ἄβουλῃ ὀργανωτικὴ καὶ δυσκολίες φορολογικῆς καὶ διοικητικῆς κατὰ τὸ μακρὸν παρελθόν τῆς Ἑταιρείας εἶχαν ὡς ἀποτέλεσμα νὰ μὴ φθάνουν οἱ ἐκδόσεις μας στὶς ἀρχαιολογικῆς καὶ πανεπιστημιακῆς Βιβλιοθῆκες τοῦ Ἐξωτερικοῦ. Ἦδὴ ἡ μεγάλη αὐτὴ ἔλλειψη θεραπεύεται.

Κατὰ τὸ 1993 συνεχίστηκε ἡ σύνταξη τοῦ *Ἀρχείου τῶν Μνημείων τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῆς Ἀττικῆς* τοῦ ὁποίου ἐκδόθηκε, ὅπως ἀκούσατε, καὶ ὁ δεῦτερος τόμος. Ὅταν ὀλοκληρωθῇ καὶ ἀποκτίσει τὸ Ἀρχεῖο αὐτὸ τὴν τελικὴ συνθετικὴ μορφή του δὴ περιλαμβάνει τὸ σύνολο τῶν ἀρχαιολογικῶν γνώσεών μας γιὰ τὴν Ἀθήνα. Συγχρόνως δὴ ἀποκαθιστᾷ τὸ ἔργο αὐτὸ τοὺς Ἕλληνας ἀρχαιολόγους γιὰ τὴν ἔλλειψη δημοσίευσης τοῦ πλήθους τῶν ἀνασκαφῶν ποὺ ἔγιναν στὴν πρωτεύουσα καὶ τὴν Ἀττικὴ ἐπὶ δύο σχεδὸν αἰῶνες. Τὸ φθινόπωρο τοῦ 1993 ἄρχισε ἐπίσης, ὅπως γνωρίζετε ἀπὸ ἀγγελία στὸν *Μέντορα*, ἡ σύνταξη τοῦ *Συντάγματος τῶν Ἐπιτυμβίων Μνημείων τῆς Ἀττικῆς*, ἔργου σημαντικοῦ. Εἶναι ἡ πρώτη φορὰ ποὺ ἑλληνικὸ Ἰδρυμα ἀναλαμβάνει τὴν παρασκευὴ ἔργου ποὺ δὴ ἀντικαταστήσει μέρος τοῦ *Συντάγματος τῶν ἀττικῶν ἐπιγραφῶν*. Ἔως σήμερα δύο φορές τὸ ἔχει συντάξει ἡ Ἀκαδημία τοῦ Βερολίνου, χωρὶς νὰ ὑπολογίσουμε τὸ ἔργο τοῦ Boeckh. Μάλιστα οἱ ἀρχαϊκῆς ἐπιγραφῆς παρουσιάσθηκαν ἤδη σὲ τρίτη ἔκδοσις. Ἡ στρεβλὴ ὀργάνωσις τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ὑπηρεσίας καὶ ἡ ἀμεριμνησίᾳ τῆς Ἐταιρείας εἶναι ἡ αἰτία ποὺ πολὺ καθυστερημένα ἀναλάβαμε νὰ ἐκπληρώσουμε ἓνα μεγάλο ἐπιστημονικὸ καθῆκον ποὺ περιλαμβάνει καὶ ἄλλους τομεῖς· τοὺς καταλόγους τῶν μουσείων, τὰ γλυπτὰ, τὰ ἀγγεῖα, τὰ νομίσματα.

Τέλος, μὲ πολλὰ ἐπιτυχία συνεχίστηκαν γιὰ πέμπτη χρονιά τὰ μαθήματα τῆς Σχολῆς Διδασκαλίας τῆς Ἱστορίας τῆς Τέχνης μὲ θέματα τὸ Νεοελληνικὸ Θέατρο ἀπὸ τὸν 16ο ἕως τὸν 19ο αἰῶνα καὶ τὴν Εὐρωπαϊκὴ Ζωγραφικὴ τοῦ 15ου καὶ 16ου αἰῶνα. Συναφῆς δραστηριότης τῆς Ἐταιρείας εἶναι ἡ ὀργάνωσις διαλέξεων στὴν αἴθουσα τοῦτῃ μὲ θέματα ἀρχαιολογικά. Σὰς μνημονεύω μόνο τὴ Δημόσια Συνεδρία γιὰ τὸ ἔργο τοῦ ἀείμνηστου Ἰωάννη Τραυλοῦ ποὺ ἔγινε στὶς 15 Δεκεμβρίου τοῦ 1993.

Κατὰ τὴ χρονιά ποὺ πέρασε ἡ Ἐταιρεία ἐξετέλεσε ἀνασκαφῆς σὲ πολλὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος. Λεπτομέρειες γιὰ τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἀνασκαφῶν αὐτῶν δὴ ἀκούσετε κατὰ τὴν αὐριανὴν Δημόσια Συνεδρία.

Σύμφωνα μὲ τὸν Ὀργανισμό, μεταξὺ τῶν σκοπῶν τῆς Ἐταιρείας εἶναι καὶ ἡ ἐνίσχυσις ἐπιστημονικῶν ἔργων ποὺ γίνονται ἀπὸ τρίτους. Τὸ Συμβούλιο κρίνοντας ὅτι βοηθαίει στὴν πρόοδο τῆς ἐπιστήμης ἐνίσχυσε χρηματικὰ τὴν Ἐταιρεία Ἱστορικῶν Σπουδῶν ἐπὶ τοῦ Νεωτέρου Ἑλληνισμοῦ, τὴν Ἐταιρεία Μελέτης Νέου Ἑλληνισμοῦ καὶ τὴν Ἐταιρεία Πελοποννησιακῶν Σπουδῶν γιὰ τὴν ἔκδοσις τῶν περιοδικῶν τους. Ἐνίσχυσε ἐπίσης σημαντικὰ τὸ *Λεξικὸ τῶν Ἑλληνικῶν Κυρίων Ὀνομάτων τῆς Ἀρχαιότητος* ποὺ συντάσσεται

στην 'Οξφόρδη, τὸ Πανεπιστήμιο Ἀθηνῶν γιὰ τὴν ὀργάνωση ἐπισημονικοῦ συνεδρίου, καθὼς καὶ τὸ Νομισματικὸ Μουσεῖο γιὰ τὴ συντήρηση νομισματικοῦ θησαυροῦ καὶ τὸ *Εἰκονογραφικὸ Λεξικὸ τῆς Κλασικῆς Μυθολογίας*. Χρηματοδότησε ἐπίσης τὸ *Σύνταγμα Κυκλαδικῆς Τέχνης* ποὺ συντάσσεται ὑπὸ τὴ διεύθυνση τοῦ Συμβούλου κ. Χρήστου Ντούμα. Ἡ σύνταξη τοῦ Συντάγματος γίνεται ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Ἑταιρείας καὶ τοῦ Ἰδρύματος Νικολάου Γουλανδρῆ. Ἰδιαίτερα γενναία ἐπιχορήγηση δόθηκε σὺν Ὁρθόδοξη Ἀρχιεπισκοπῇ Ἀλβανίας γιὰ τὴν ἀνασιῶση τῆς παλαιᾶς ἐκκλησίας τῶν Ταξιαρχῶν στὸ Ἀργυρόκαστρο. Τέλος, μέσα στὸ κεφάλαιο τῶν ἐνισχύσεων πρὸς τρίτους ἀνήκει καὶ ἡ φιλοξενία, σὺν ξενώνα Νίτας Μαντζώρου, πολλῶν Ἑλλήνων καὶ ξένων, κυρίως Ρώσων καὶ Σέρβων, ἀρχαιολόγων.

Χορηγήθηκαν ἐπίσης δῖμνες ὑποτροφίες παραμονῆς σὺν Ἀθήνα, γιὰ μελέτη, σὲ δύο ἀρχαιολόγους τῆς Κύπρου, καθὼς καὶ χρηματικὰ ποσὰ μέσῳ τῆς Academia Europaea γιὰ τὴν ἐνίσχυση ἀρχαιολόγων τῆς Ρωσίας μὲ σκοπὸ τὴ συνέχιση τῆς ἐπιστημονικῆς δραστηριότητάς τους.

Πρέπει νὰ τονίσω ὅτι πέραν τῶν ὄσων σὰς ἀνέφερα ἡ Ἑταιρεία ἐνίσχυσε πλῆθος Ἑλλήνων ἀρχαιολόγων μὲ σημαντικὰ χρηματικὰ ποσὰ γιὰ τὴν κάλυψη ἐξόδων τῶν μελετῶν τους, γιὰ τὴ συντήρηση, φωτογράφιση καὶ σχεδίαση ἀρχαίων, ἀκόμη καὶ γιὰ μικρὲς ἀνασκαφές. Ἐλπίζουμε ὅτι δὲν θὰ ἀργήσει ἡ ἀνταπόδοση ἐκ μέρους αὐτῶν ποὺ βοηθήθηκαν, δηλαδὴ ἡ δημοσίευση τῶν μελετῶν τους.

Ἰδιαίτερα σημαντικὴ ἦταν ἡ προσφορὰ σὺν Ἑταιρεία τοῦ ἀρχείου τοῦ ἀείμνηστου Ἰωάννη Τραυλοῦ, στὸ ὁποῖο περιλαμβάνονται καὶ οἱ φωτογραφίες ποὺ εἶχε συλλέξει ἢ εἶχε λάβει ὁ ἴδιος, καὶ τὰ σχέδιά του, πλὴν ἐκείνων τῶν ἀνασκαφῶν τῆς Ἀγορᾶς. Τοῦ ἀρχείου αὐτοῦ συντάχθηκε λεπτομερὴς κατάλογος καὶ τώρα συντάσσεται ὁ κατάλογος τῶν σχεδίων.

Δέχτηκε ἀκόμη ἡ Ἑταιρεία τὴ δωρεὰ τῆς βιβλιοθήκης τῆς ἀείμνηστης Ἐφόρου τῶν Ἀρχαιοτήτων Ἰωάννας Κωνσταντίνου. Ἡ δωρεὰ ἔγινε ἀπὸ τὴν ἀδελφή της, τὴν κυρία Νίνα Παλαιοπούλου. Τελευταία δωρεὰ πρὸς τὴν Ἑταιρεία εἶναι ἡ ἐκ μέρους τοῦ ἐταίρου κ. Κωνσταντίνου Παπαδημητρίου προσφορὰ τῆς βιβλιοθήκης καὶ τοῦ ἀρχείου τοῦ πατέρα του Ἰωάννη Παπαδημητρίου, Γενικοῦ Διευθυντῆ Ἀρχαιοτήτων ἀπὸ τοῦ 1959 μέχρι τοῦ 1963, τοῦ ἀνθρώπου ποὺ ἔδωσε πνοὴ καὶ κύρος σὺν ἑλληνικῇ ἀρχαιολογία. Τοῦ ἀρχείου αὐτοῦ, μεγάλης σημασίας γιὰ τὴ γνώση τῶν σημαντικῶν ἀνασκαφῶν τοῦ Ἰωάννη Παπαδημητρίου, θὰ γίνῃ παρουσίαση σὺν

τόμο πού παρασκευάζεται πρὸς τιμὴν τοῦ ἀναγεννητῆ τῆς ἐλληνικῆς ἀρχαιολογίας.

Τὸ Συμβούλιο κατέβαλε σύντονες προσπάθειες καὶ γιὰ τὴν ἀξιοποίηση τῶν οἰκοπέδων τῆς λεωφόρου Συγγροῦ. Οἱ γνωστὲς οἰκονομικὲς συνθῆκες τοῦ τόπου μας ἔχουν ἐπηρεάσει τὴν κτηματικὴ καὶ οἰκοδομικὴ ἀγορὰ καὶ τὸ Συμβούλιο δὲν δέλησε νὰ προχωρήσει βιαστικά. Εἶναι ὅμως γεγονός ὅτι τὰ οἰκόπεδα τῆς Συγγροῦ, ἐνῶ εἶναι μεγάλης ἀξίας, δὲν ἀποδίδουν οὔτε δραχμὴ. Οἱ λύσεις πού υπάρχουν εἶναι δύο: ἡ οἰκοδόμησις τῶν οἰκοπέδων μὲ τὸ σύστημα τῆς ἀντιπαροχῆς ἢ ἡ πώλησί τους, μερικὴ ἢ ὀλική, καὶ ἐπένδυσις τοῦ ἀντιτίμου σὲ ἄλλα ἀκίνητα προσοδοφόρα ἢ σὲ ἀξίες. Τὸ Συμβούλιο ἐνήργησε πρὸς αὐτὴ τὴν κατεύθυνσις ἢ ὅποια θὰ εἶναι ἀναγκαστικά καὶ κατεύθυνσις τοῦ μελλοντικοῦ Συμβουλίου. Ἡ Ἐταιρεία ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ πόρους γιὰ νὰ συνεχίσει τὸ ἐπιστημονικὸ ἔργο τῆς καὶ τὸ μόνο περιοριστικὸ στοιχεῖο τῆς μεγάλης ἀξίας πού δὲν ἀποδίδει εἶναι τὰ οἰκόπεδα τῆς λεωφόρου Συγγροῦ.

Τὸ ἀπὸ παλαιότερες ἀνακοινώσεις γνωστὸ σας θέμα ἰδρύσεως τμήματος τῆς Ἐταιρείας στὴν Κύπρῳ προχώρησε τὸν τελευταῖο καιρὸ καὶ ἐλπίζουμε ὅτι θὰ δοθῆ τὸ ἀναγκαῖο οἴκημα πού ἔχει ζητηθῆ γιὰ τὴν ἐγκατάστασί μας.

Ἀκούσατε, μὲ πολλὴ συντομία, τὸ ἔργο πού ἐκτελέστηκε κατὰ τὸ 1993 καὶ τοὺς πρώτους μῆνες τοῦ 1994. Ὑπάρχουν ἀκόμη πράγματα πού ἔγιναν καὶ τὰ ὅποια θὰ ὀλοκληρωθοῦν ἕως τὸ τέλος τοῦ ἔτους τούτου καὶ ἄλλα τῶν ὁποίων ἔγινε ἡ σχεδίασις καὶ θὰ ἀρχίσουν σύντομα νὰ πραγματοποιοῦνται. Τὸ ἔργο πού ἐπιτελεῖται εἶναι συνεχὲς καὶ δὲν διακόπτεται. Ἡ εἰκόνα τοῦ πού σᾶς ἔδωσα εἶναι ἡ εἰκόνα μικροῦ τμήματος αὐτοῦ πού περιλαμβάνεται ἀνάμεσα σὲ δύο κοντινοὺς σταθμοὺς τοῦ ἀτελεύτητου ταξιδιοῦ τῆς Ἐταιρείας μέσα στὴ ζωὴ τοῦ Ἑθνους.

Μετὰ τὴν ἔκθεσις τοῦ Γενικοῦ Γραμματέως ἀκολούθησε ἡ ἀνάγνωσις τῆς ἔκθεσις τῆς Ἐξελεγκτικῆς Ἐπιτροπείας γιὰ τὸ ἔτος 1993 ἀπὸ τὴν Ἀ' Γραμματέα τῆς Συνέλευσις κυρία Μαρία Παντελίδου Γκόφα, ἡ ὅποια ἔχει ὡς ἀκολούθως:

ΠΡΟΣ
ΤΗ ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΤΩΝ ΕΤΑΙΡΩΝ
ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 31 και 32 του Όργανισμού της Αρχαιολογικής Έταιρείας, ή Έξελεγκτική Έπιτροπή συντάσσει έκθεση σχετικά με τον έλεγχο του απολογισμού του λήξαντος έτους την οποία και υποβάλλει προς τη Γενική Συνέλευση των εταίρων.

Κατά το άρθρο 17 του Όργανισμού της Αρχαιολογικής Έταιρείας, ή ήρηση των λογιστικών βιβλίων γίνεται κατά το διπλογραφικό σύστημα. Τα λογιστικά βιβλία που τηρήθηκαν με το σύστημα αυτό είναι τα έξης: 1. Αναλυτικό Ημερολόγιο Ταμείου, 2. Αναλυτικό Ημερολόγιο Διαφόρων Πράξεων, 3. Συγκεντρωτικό Ημερολόγιο, 4. Συγκεντρωτικό Καθολικό, 5. Καρτέλες κατά λογαριασμό Γενικού Καθολικού αναλυτικά.

Βάσει των καταχωρήσεων που έγιναν στα ανωτέρω λογιστικά βιβλία συντάχθηκε στις 31.12.1993 ό Ίσολογισμός Περιουσιακής Κατάστασης και ό Πίνακας Αποτελεσμάτων Χρήσης 1993. Οί αντίστοιχοι πίνακες επισυνάπτονται στο τέλος της έκθεσης. Παρατίθενται στη συνέχεια όρισμένα σχόλια και παρατηρήσεις ως προς τους λογαριασμούς.

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ

1. «Γ ή π ε δ α»: Έμφανίζεται ή άξια των οικοπέδων κυριότητας της Αρχαιολογικής Έταιρείας, ή όποία ανέρχεται σε 171.133.200 δρχ. σύμφωνα με αποτίμηση του έτους 1979. Υποχρέωση αναπροσαρμογής της άξια τους δέν υπάρχει.
2. «Κτίρια»: Τα κτίρια κυριότητας της Αρχαιολογικής Έταιρείας απεικονίζονται στον Ίσολογισμό με λογιστικό ίσότιμο 8.550 δρχ. χάριν μνείας, λόγω της όλοσχεροϋς απόσβεσης της άξια τους κατά το παρελθόν.
3. «Έγκαταστάσεις Κτιρίων», «Μηχανολογικός Έξοπλισμός»: Στους δύο αυτούς λογαριασμούς έμφανίζεται το αναπόσβεστο υπόλοιπο της 31.12.1993 των διαφόρων βελτιώσεων των κτιριακών έγκαταστάσεων και του μηχανολογικού έξοπλισμού.
4. «Έπιπλα και Σκεύη»: Το έτος 1993 διατέθηκαν 19.238.521 δρχ. για την προμήθεια επίπλων και λοιπού έξοπλισμού των γραφείων της Α.Ε., καθώς έπίσης και για την προμήθεια ήλεκτρονικών υπολογιστών για την κάλυψη των άναγκών της Α.Ε.
5. «Βιβλία Βιβλιοθήκης»: Για τον έμπλουτισμό της Βιβλιοθήκης κατά

τὸ ἔτος 1993 διατέθηκαν 13.084.600 δρχ. Τὸ ποσὸ αὐτὸ ἀφορᾷ τόσο τὴν ἀγορὰ βιβλίων ὅσο καὶ τὰ βιβλιοδετικά.

6. «Βιβλία Ἀποθέματος»: Στὸ λογαριασμὸ αὐτὸ ἐμφανίζεται τὸ ἀναπόσβεστο ὑπόλοιπο τῶν ἐκτὸς συναλλαγῆς βιβλίων.
7. «Βιβλία ὑπὸ Ἔκδοση»: Ἡ ἐκδοτικὴ δραστηριότητα τῆς Α.Ε. τὸ ἔτος 1993 ἀπορρόφησε τὸ ποσὸ τῶν 41.303.834 δρχ. Τὸ ὑπόλοιπο τοῦ λογαριασμοῦ ἀπεικονίζει τὴν ἀξία τῶν βιβλίων τῶν ὁποίων δὲν εἶχε ὀλοκληρωθεῖ ἢ ἐκτύπωση κατὰ τὴν 31.12.1993.
8. «Βιβλία πρὸς Διάθεση»: Στὸ λογαριασμὸ αὐτὸ ἐμφανίζεται ἡ ἀξία τοῦ ὑπολοίπου τῶν πρὸς πώληση βιβλίων τῆς Α.Ε. σὲ τιμὴ κόστους, βάσει τῆς ἀξίας τοῦ χαρτιοῦ καὶ τῶν ἐξόδων γιὰ στοιχειοθεσία, ἐκτύπωση καὶ βιβλιοδεσία.
9. «Χρεόγραφα»: Τὰ διάφορα χρεόγραφα τοῦ χαρτοφυλακίου τῆς Α.Ε. τὴν 31.12.1993 ἀνέρχονται σὲ 828.146.441 δρχ. ἡ ἀποτίμηση ἔγινε βάσει τιμῶν κτήσεως ὡς μικροτέρων ἐκείνων τῆς μέσης τιμῆς Δεκεμβρίου 1993. Στὰ ὁμόλογα ΕΤΒΑ ἔχει γίνει λογισμὸς δεδουλευμένων τόκων μέχρι 31.12.1993.
10. «Χρεῶστες»: Στὸ λογαριασμὸ αὐτὸ ἀπεικονίζονται οἱ ἀπαιτήσεις τῆς Α.Ε. κατὰ τὴν 31.12.1993 ἀπὸ προκαταβολὲς ποὺ εἶχαν χορηγηθεῖ σὲ διαφόρους γιὰ τὰ «ΕΡΓΑ», τὶς ἴδιες ἀνασκαφὲς καὶ τὴν ἐκτέλεση διαφόρων ἐργασιῶν.
11. «Διαθέσιμα»: Στὴν ὁμάδα αὐτὴ τῶν λογαριασμῶν ἀναγράφονται ἐκτὸς ἀπὸ τὸ ὑπόλοιπο Ταμείου τῆς 31.12.1993 καὶ τὰ ὑπόλοιπα τῶν καταθέσεων τῆς Α.Ε. σὲ διάφορες Τράπεζες. Τὸ ὕψος τῶν διαθεσίμων τῆς 31.12.1993 ἀνέρχεται σὲ 315.135.828 δρχ.

ΠΑΘΗΤΙΚΟ

1. «Κεφάλαιο» ἢ «Καθαρὴ Θέση»: Εἶναι μιὰ μαθηματικὴ ποσότητα ποὺ ἀπεικονίζει τὴν καθαρὴ περιουσία τῆς Α.Ε. κατὰ τὴν 31.12.1993, ὅπως αὐτὴ προκύπτει ἂν ἀπὸ τὸ Σύνολο τοῦ Ἑνεργητικοῦ ἀφαιρέσουμε τὸ Καθαρὸ Παθητικὸ. Ἡ καθαρὴ θέση τῆς 31.12.1993 ἀνέρχεται σὲ 1.056.503.118 δρχ.
2. «Ἀποθεματικὸ Διαφορῶν Ἀποτίμησης Χρεογράφων»: Προέρχεται ἀπὸ τὴν ἀναπροσαρμογὴ τῆς ἀξίας τῶν χρεογράφων κατὰ τὸ παρελθὸν καὶ τὴν ἀξία τῶν δωρεὰν διατεθέντων χρεογράφων. Προορισμὸς εἶναι ἡ κάλυψη ζημιῶν ἀπὸ ἐνδεχόμενη μεταβολὴ τῆς τιμῆς τους κατὰ τὴν ἐξόφληση.

3. «Πιστωτές»: Στην ομάδα αυτή των λογαριασμών εμφανίζονται οι υποχρεώσεις της Α.Ε. προς το Δημόσιο από παρακρατηθέντες φόρους αποδοτέους εντός του 1994, από κρατήσεις υπέρ ΙΚΑ μηνός Δεκεμβρίου 1993 και αποδοτέες το 1994 και από εισπραχθείσες εγγυήσεις από τους ένοικιαστές ακινήτων μας.
4. «Έργα»: Στο λογαριασμό αυτό απεικονίζονται τα υπόλοιπα των διαφορών πιστώσεων που χορηγήθηκαν από το Δημόσιο στην Α.Ε. για τη χρηματοδότηση διαφορών μεγάλων ανασκαφικών έργων.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΧΡΗΣΗΣ 1993

ΕΣΟΔΑ

Τα πάσης φύσεως έσοδα της Α.Ε. κατά το έτος 1993 ανήλθαν σε 378.488.722 δρχ. Στο ποσό αυτό περιλαμβάνονται και 69.696.870 δρχ. που αντιστοιχούν σε δεδουλευμένους τόκους προθεσμιακών καταθέσεων και όμολόγων ΕΤΒΑ κλπ., μη εισπραχθέντων το 1993 και εισπρακτέων σε έπομενα έτη κατά την εξόφληση των διαφορών τίτλων. Συνεπώς τα πράγματι εισπραχθέντα έσοδα ανήλθαν σε 308.791.852 δρχ.

ΕΞΟΔΑ

Τα πάσης φύσεως έξοδα (δαπάνες) της Α.Ε. διακρίνονται σε δύο μεγάλες κατηγορίες, στις Δαπάνες Έκπληρωσης του Σκοπού της Α.Ε. και στις Λειτουργικές Δαπάνες. Οι δαπάνες (έξοδα) του έτους 1993 ανήλθαν σε 412.969.919 δρχ.

ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Θέλουμε να επισημάνουμε ότι το προσωπικό του Λογιστηρίου καταβάλλει φιλότιμες προσπάθειες για να ανταποκριθεί στο έργο του υπό την καθοδήγηση και εποπτεία του Προϊσταμένου του Λογιστηρίου κ. Ίωάννη Παπαδημητρακόπουλου. Επίσης θα ήταν παράλειψη αν δεν τονιζόταν ή συμβολή του Νομικού Συμβούλου της Α.Ε. κ. Νικολάου Λούβαρη στην υπεράσπιση των συμφερόντων της Α.Ε. και την παροχή νομικής άρωγής εν γένει στα ποικίλα προβλήματα της Α.Ε. Πολύτιμη επίσης είναι και η βοήθεια των Όρκωτων Λογιστών που άσκούν τον οικονομικό έλεγχο και έχουν βοηθήσει σημαντικά στη διεξαγωγή του όλου έργου.

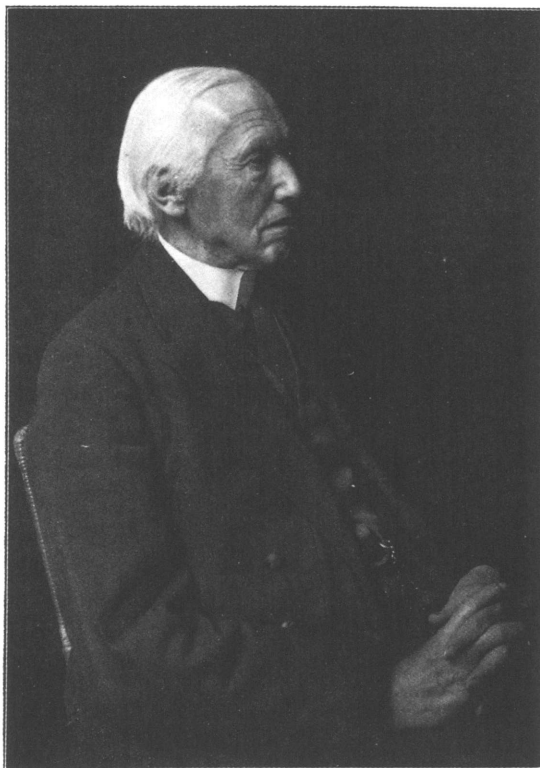
ΠΡΟΤΑΣΗ

Ἀπὸ τὸν ἔλεγχον ποὺ διεξήχθη ἐπιβεβαιώθηκαν τὰ ἀναφερόμενα στὸν Ἰσολογισμὸ ὑπόλοιπα τῶν λογαριασμῶν, καθὼς ἐπίσης καὶ ἡ ὀρθότητα στὴν τήρηση τῶν βιβλίων καὶ στοιχείων. Οἱ πραγματοποιηθεῖσες δαπάνες συνοδεύονται ἀπὸ πλήρη καὶ νόμιμα δικαιολογητικά καὶ κινήθηκαν στὰ πλαίσια τῶν πιστώσεων τοῦ Προϋπολογισμοῦ. Δὲν διαπιστώθηκε καμιά παράλειψη, ἀνωμαλία ἢ διαχειριστικὴ ἀταξία καὶ προτείνουμε τὴν ἀπαλλαγὴ τοῦ Δ.Σ. ἀπὸ κάθε εὐθύνη.

Ἡ Ἐξελεγκτικὴ Ἐπιτροπὴ

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΓΡΙΤΣΟΠΟΥΛΟΣ, ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ ΔΕΚΟΥΛΑΚΟΥ

ΙΟΡΔΑΝΗΣ ΔΗΜΑΚΟΠΟΥΛΟΣ, ΠΑΝΤΟΣ ΠΑΝΤΟΣ, ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΤΑΪΝΧΑΟΥΕΡ

Ὁ μεγάλος Γερμανὸς φιλόλογος
Ulrich von Wilamowitz-Moellendorf
(1848-1931)
(βλ. σελ. 44-45)

ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΗΣ

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ

ΠΑΓΙΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ		290.252.348
Γήπεδα	171.133.200	
Κτίρια	8.550	
Έγκαταστάσεις Κτιρίων	44.401.519	
Μηχανολογικός Έξοπλισμός	9.589.451	
Έπιπλα και Λοιπός Έξοπλισμός	30.898.441	
Βιβλία Αποθέματος (έκτος συναλλαγής)	3.000.000	
Βιβλία Βιβλιοθήκης	30.893.394	
Μεταφορικά Μέσα	<u>327.793</u>	
 ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ		 174.818.953
Βιβλία πρὸς Διάθεση	125.083.182	
Βιβλία πρὸς Διάθεση Έκδοσης 1993	41.303.834	
Βιβλία ὑπὸ Έκδοση	<u>8.431.937</u>	
 ΧΡΕΟΓΡΑΦΑ		 828.146.441
 ΧΡΕΩΣΤΕΣ		 87.435.170
 ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ		 315.135.828
Ταμείο	10.824.366	
Καταθέσεις Ταμιευτηρίου και Προθεσμίας	<u>304.311.462</u>	
Έκκρεμείς Λογαριασμοί		<u>742.627</u>
 ΣΥΝΟΛΑ		 <u><u>1.696.531.367</u></u>

ΕΠΑΝΟΡΘΩΣΗ

‘Ο έταῖρος κ. ‘Αναστάσιος Ζοῦμπος έπεσήμανε σοβαρὸ τυπογραφικὸ λάθος στὸ ἐπίγραμμα τοῦ Wilamowitz γιὰ τὴ νίκη μας στὸ Μπιζάνι (Μέντωρ 28, 1993, 184-185). Στὸν στίχο 4 παρέχεται κοινῆς ἀντὶ καινῆς. ‘Αναδημοσιεύεται μετὰ ἀνάλογα διορθωμένη τὴ μετάφραση:

*Δίης ἐν Τμαρίοις δρυὸς ἀκρεμόνεσσι πελειᾶς
ἄδει γανυρίωσ’ ὕμνον Ἐλευθερίας·
‘Ζεῦ ἄνα Δωδωναῖε Πελασγικέ, δέρκεο χαίρων
οἷη τῆς καινῆς Ἑλλάδος ἡγορέη’.
Καὶ συνεορτάζουσ’ ἐπινίκια πάντες ἀν’ αἶαν
Ἑλλήνων ὅσοι καὶ Διὸς εἰσι φίλοι.*

31ΗΣ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1993

		ΠΑΘΗΤΙΚΟ
ΚΕΦΑΛΑΙΟ		1.056.503.118
Υφιστάμενο κατά την 31.12.1993		
ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟ		145.761.113
Διαφορά Άποτιμήσεως Χρεογράφων		
ΠΙΣΤΩΤΕΣ		11.268.574
Έλληνικό Δημόσιο - Όφειλόμενοι Φόροι		
ΦΜΥ/ΦΕΠ	2.620.754	
Άσφαλιστικοί Όργανισμοί - ΙΚΑ	7.119.400	
Έγγυήσεις Μισθωμάτων Άκινήτων	<u>1.528.420</u>	
ΠΙΣΤΩΣΕΙΣ ΕΡΓΩΝ		482.998.562
		<u><u>1.696.531.367</u></u>

(Στῶν Τμαρίων τῆς θεϊκῆς δρυὸς τὰ κλαδιὰ ἄγριο περιστέρι
γεμάτο περηφάνια ὕμνο τῆς Ἐλευθερίας τραγουδεῖ·
'Δία βασιλιά Δωδωναῖε Πελασγικὲ χαῖρε καὶ κοίτα
ποιὰ εἶναι τῆς νέας Ἑλλάδος ἡ ἀνδρεία'.
Γιορτάζουν μαζί τὰ ἐπινίκια ὄλοι στῆ γῆ
τῶν Ἑλλήνων, ὅσοι καὶ φίλοι τοῦ Δία εἶναι.)

*

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

ΕΞΟΔΑ

ΔΑΠΑΝΕΣ ΕΚΠΛΗΡΩΣΕΩΣ ΣΚΟΠΟΥ		190.756.227
Πρόγραμμα άνασκαφών έτους 1992 (ύπόλοιπα)	24.501.223	
Πρόγραμμα άνασκαφών ειδικού σκοπού έτους 1992 (ύπόλοιπα)	3.500.000	
Πρόγραμμα άνασκαφών έτους 1993	71.500.873	
Πρόγραμμα άνασκαφών ειδικού σκοπού έτους 1993	21.198.481	
Έπιχορήγηση έργου Άκροπόλεως από ΕΟΚ	19.916.016	
Δημοσιεύσεις άνασκαφών	14.179.359	
Έκδοση Δελτίων και Περιοδικών	1.941.884	
Δωρεάν διατεθεισες εκδόσεις	19.172.100	
Ύποτροφίες	1.467.291	
Οικονομικές ένισχύσεις φιλανθρωπικού και έπιστημονικού σκοπού	<u>13.379.000</u>	
ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ		222.213.692
Άποδοχές προσωπικού	111.931.462	
Έργοδοτικές εισφορές	30.243.588	
Άποσβέσεις	29.027.647	
Φόροι και Τέλη	6.074.864	
Γενικά έξοδα	<u>44.936.131</u>	
ΣΥΝΟΛΑ		<u><u>412.969.919</u></u>

Άθηναι,

Ό Πρόεδρος
ΓΕΩΡΓΙΟΣ Σ. ΔΟΝΤΑΣ

Ό Γενικός Γραμματεός
ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Χ. ΠΕΤΡΑΚΟΣ

ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟ ΕΛΕΓΧΟΥ ΟΡΚΩΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΟΥ

Έλεγξαμε τις άνωτέρω Οικονομικές Καταστάσεις τής Άρχαιολογικής Έταιρείας, οι όποιες προκύπτουν από τα τηρηθέντα βιβλία και στοιχεία, τής κρίσεως που έληξε στις 31.12.1993, τα όποια τέθηκαν ύπόψη μας. Ό Έλεγχός μας έγινε σύμφωνα με τις έλεγκτικές διαδικασίες που κρίναμε κατάλληλες βάσει των άρχών και κανόνων έλεγκτικής που ακολουθεί το Σώμα Όρκωτών Έλεγκτών. Έλήφθησαν ύπόψη οι διατάξεις του «Όργανισμού» και του «Όικονομι-

ΧΡΗΣΕΩΣ 1993

ΕΣΟΔΑ

1. Μισθώματα ακινήτων	29.610.270
2. Μισθώματα αίθουσών	1.425.000
3. Αΐθουσα Διαλέξεων - Δεξιώσεις	1.710.000
4. Σχολή Διδασκαλίας τής Ιστορίας τής Τέχνης	3.020.500
5. Δωρεές διαφόρων	200.000
6. Έπιχορηγήσεις κρατικές	45.500.000
7. Έπιχορηγήσεις ειδικού σκοπού	27.561.784
8. Συνδρομές εταίρων	480.000
9. Άρχεϊο Ίβυκος	42.360
10. Τόκοι καταθέσεων	51.324.061
11. Τόκοι όμολόγων ΕΤΒΑ	95.425.472
12. Μερίσματα μετοχών ΕΕΕΧ	73.800.000
13. Μερίσματα μετοχών ΕΤΕ	8.736.840
14. Τοκομερίδια χρεογράφων	154.484
15. Τόκοι όμολόγων ρήτρας ECU	11.843.679
16. Τόκοι όμολόγων ρήτρας DEM	19.249.296
17. Τόκοι από πιστώσεις ανασκαφών	494.138
18. Μικτά έσοδα πωλήσεως βιβλίων	7.654.964
19. Διάφορα έσοδα	<u>255.874</u>
	378.488.722
Ύπόλοιπο πρὸς εξίσωση	<u>34.481.197</u>
	<u><u>412.969.919</u></u>

31 Δεκεμβρίου 1993

Ὁ Προϊστάμενος τοῦ Λογιστηρίου
ΙΩΑΝΝΗΣ Χ. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

κοῦ Κανονισμοῦ» τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας. Μᾶς δόθηκαν οἱ ἀναγκαῖες γιὰ τὸν ἔλεγχο πληροφορίες καὶ ἐπεξηγήσεις πού ζητήσαμε. Σχετικῆ Ἐκθεση μὲ τὶς παρατηρήσεις ἀπὸ τὸν ἔλεγχο τῶν ἀνωτέρω Οἰκονομικῶν Καταστάσεων δὲ διαβίβασεῖ στὴ Διοίκηση τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας.

Ἀθῆναι, 31 Μαρτίου 1994

Ὁ Ὀρκωτὸς Ἐλεγκτὴς
ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΓΡΗΓ. ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ

Μετά τὴν ἀνάγνωση τῆς ἔκδοσης τῆς Ἐξελεγκτικῆς Ἐπιτροπείας, ὁ Πρόεδρος τῆς Συνέλευσης κάλεσε τοὺς ἐταίρους νὰ διατυπώσουν τυχόν παρατηρήσεις ἐπὶ τῆς διαχειρίσεως κατὰ τὸ 1993.

Πρῶτος ἔλαβε τὸν λόγο ὁ κ. Κ. Καλλιῆς, ὁ ὁποῖος εἶπε τὰ ἑξῆς: «Οἱ σύντομες παρατηρήσεις μου δὲν ἀποτελοῦν κριτικὴ τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου, ἀλλὰ προσπάθεια συμβολῆς στὸ ἔργο τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας. Ἐπαινῶ κατ' ἀρχὴν τὴν ἔκδοση τοῦ *Μέντορος*, τοῦ τριμηνιαίου Ἐνημερωτικοῦ Δελτίου. Ἀποτελεῖ ἄλλωστε καὶ τὴ μόνη ἐπικοινωνία μὲ τὰ μέλη τῆς Ἐταιρείας κατὰ τὸ δωδεκάμηνο διάστημα ποὺ μεσολαβεῖ μεταξὺ δύο Τακτικῶν Γενικῶν Συνελεύσεων.

Πέρυσι εἶχα προτείνει νὰ καθιερωθεῖ καὶ μία δευτέρη Γενικὴ Συνέλευση κατὰ τὸ φθινόπωρο, γιὰ νὰ συζητοῦνται τὰ οὐσιαστικὰ θέματα ποὺ ἀποτελοῦν τὸν προορισμὸ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας. Ἡ Συνέλευση εἶχε φανεῖ ὅτι εἶχε ἀποδεχθεῖ τὴν πρότασή μου καὶ ἐν τούτοις δὲν ἔγινε αὐτὴ ἡ Συνέλευση. Ἐπαναλαμβάνω σήμερα τὴν πρότασιν. Δὲν ὑπάρχει θέβαια αὐτὴ ἡ δευτέρη Συνέλευση σὺν παράδοσιν τῆς Ἐταιρείας. Ἀλλὰ τὰ πρῶτα χρόνια τῆς ἡ Αἰθῆνα ἦταν μία μικρὴ πόλις μὲ λίγους κατοίκους, οἱ ἀρχαιολόγοι πολὺ ὀλίγοι καὶ ἡ ἄτυπη προσωπικὴ ἐπικοινωνία ἦταν ἀρκετὴ. Ὅταν οἱ κοινωνίες γίνονται πολυάνθρωποι καὶ ἡ ἀπροσωπία τις χαρακτηρίζεται, τότε ἡ ἐπικοινωνία καὶ ἡ διὰ μέσου αὐτῆς συνεργασία χρειάζονται θεσμικὴ κατοχύρωση. Ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἐταιρεία μὲ τὸ κύρος τῆς καὶ τὴν ἱστορία τῆς εἶναι ἓνα εἶδος ἀρχαιολογικοῦ κοινοβουλίου. Δὲν ἐπιτρέπεται τὰ μέλη τῆς νὰ καλοῦνται μόνο γιὰ νὰ ἐγκρίνουν τὸν λογιστικὸ ἀπολογισμὸ.

Ἐπίσης ἡ ἐπίσημη Τακτικὴ Γενικὴ Συνέλευση πρέπει νὰ γίνεται μετὰ τὴ λεπτομερῆ ἔκδοσιν τοῦ συνολικοῦ ἔργου τῆς Ἐταιρείας (ἀνασκαφῶν ἰδίως, ἐκδόσεων κλπ.). Τὸ νὰ γίνεται ἡ ἔγκρισιν τῶν Πειραγμένων πρὶν νὰ ἐκτεθοῦν τὰ οὐσιαστικὰ Πειραγμένα, μόνο μὲ τὴ λογιστικὴ παρουσίασιν, ὑποβαθμίζει τὸ ἔργο τῆς Ἐταιρείας, ἡ ὁποία περιορίζεται νὰ κάνει ὅ,τι κάνει ἓνα κοινὸ Σωματεῖο ποὺ ἡ Συνέλευσὶς τοῦ ἀρκεῖται νὰ ἐπιβεβαιώσῃ τὴν ἔντιμην χρηματικὴν διαχείρισιν.

Θέλω ἐπίσης νὰ ἐπανέλθω σὺν παλαιᾷ πρότασίν μου νὰ ἐκδοθεῖ μὲ ἐπιστημονικὴ πρωτοβουλία καὶ φροντίδα τῆς Ἐταιρείας μία ἀπογραφή, ἓνας ἀπολογισμὸς τοῦ συνόλου τῶν ἀνασκαφῶν (ἀπὸ τὸ Κράτος, τὴν Ἐταιρεία καὶ τὶς Ξένες Ἀρχαιολογικὲς Σχολῆς) καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ ἐλεύθερου βίου τῆς Ἑλλάδος. Ἔτσι δὲ ἔχομε ἐξασφαλίσαι καὶ μία περιγραφὴ τοῦ συνόλου τῶν ἐλληνικῶν ἀρχαιοτήτων. Τὸ ἔργο θὰ εἶναι πολύτιμο γιὰ τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν Ἑλλήνων ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴν διαφώτισιν τῶν ξένων. Καὶ πρέπει νὰ τονισθεῖ ὅτι τὰ ἀρχαιολογικὰ εὐρήματα, αὐτὰ τὰ ἀντικείμενα, εἶναι ἰσχυρότερα τεκμήρια γιὰ

τὴν ἱστορία καὶ ἀπὸ τὰ ἀρχαῖα κείμενα ἀκόμη, γιατί αὐτὰ μποροῦν νὰ ἔχουν μία ὑπερβολή, ὅπωςδήποτε δὲ εἶναι ὑποκειμενικά. Τὸ *Ἀρχεῖο τῶν Μνημείων* ποὺ ἄρχισε νὰ ἐκδίδει ἡ Ἐταιρεία μὲ ἀντικείμενο τὶς ἀρχαιότητες τῆς Ἀθῆνας καὶ τῆς Ἀτικῆς εἶναι ἄριστη ἐργασία, μακρᾶς πνοῆς, θὰ ἀπαιτήσει πολλὰ χρόνια γιὰ νὰ ὀλοκληρωθεῖ καὶ θὰ βοηθήσει μόνο τοὺς ἐπιστήμονες ἀρχαιολόγους. Δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐκπληρώσει οὔτε ἐκπαιδευτικὸ οὔτε διαφωτιστικὸ σκοπὸ, γιὰ τοὺς ὁποῖους ἔχω μιλήσει κατ' ἐπανάληψη.

Θὰ ἤθελα ἀκόμη νὰ ἐρωτήσω γιὰ τὸ Μουσεῖο τῆς Ἀκροπόλεως. Σὲ ποῖο σημεῖο βρίσκεται ἡ διαδικασία γιὰ τὴν ἀνέγερσίν του. Ἐπίσης μήπως τὸ σχέδιο ποὺ προβλέπει καὶ δαπάνες ἀπαλλοτριώσεων εἶναι ὑπερβολικὸ καὶ δυσχεραίνει τὴν ἀνέγερση τοῦ Μουσείου. Ὅπωςδήποτε εἶναι ἓνα μεγάλο ἔργο, γιὰ τὸ ὁποῖο ἐνδιαφερόμαστε ὅλοι καὶ πρέπει νὰ ἐνδιαφερόμαστε. Τὸ ἔργο αὐτὸ πρέπει νὰ εἶναι πραγματοποιήσιμο σὲ προβλεπτό χρονικὸ διάστημα.

Τέλος, θέλω νὰ ἀπευθυνθῶ καὶ πάλι πρὸς τοὺς Ἑλλήνες ἀρχαιολόγους. Πέρυσι, λόγῳ τῆς ἡλικίας μου, τοὺς ἀπύθυνα ἓναν θερμὸ ἀποχαιρετισμὸ. Ὁ Θεὸς μοῦ χάρισε τὴ δυνατότητα νὰ εἶμαι καὶ ἐφέτος μαζί σας. Ἀλλὰ ἀφοῦ δύο φορές ἀποχαιρετισμὸς δὲν γίνεται, ἐφέτος τοὺς ἀπευθύνω ἓναν ἐγκάρδιο χαιρετισμὸ ἐκτιμῆσεως καὶ ἀγάπης.

Κυρίες καὶ Κύριοι ἀρχαιολόγοι, ἀγαπητοί μου ἀρχαιολόγοι, τιμῶ τὸ ἔργο σας. Ἐκτὸς ἀπὸ τὸ κύριο ἐπιστημονικὸ καὶ αἰσθητικὸ ἔργο σας, προεκτείνετε σὲ βάθος τὴ γνώση τῆς ἐθνικῆς μας ἱστορίας. Τὸ ἔργο σας ἔχει ἐπίσης τὴ γοητεία τῆς ἀποκαλύψεως τοῦ ἀγνώστου, τῆς ἀνευρέσεως καὶ ἀποκαταστάσεως παλαιοῦ πολιτισμοῦ. Αὐτὸ εἶναι κάτι ἀνάλογο μὲ τὶς ἀνακαλύψεις στὸν τομέα τῶν θεικῶν ἐπιστημῶν. Εἰλικρινῶς σὰς ζηλεύω».

Στὴ συνέχεια ἡ κυρία Φ. Ζαφειροπούλου, ἀφοῦ συνεχάρη τὸ Διοικητικὸ Συμβούλιο γιὰ τὸ ἔργο τοῦ περασμένου ἔτους, δήλωσε ὅτι δὲν ἐγκρίνει τὴ διακοπὴ τῆς δωρεὰν χορήγησης τῶν δημοσιευμάτων στοὺς ἀρχαιολόγους καὶ ζήτησε ἀπὸ τὸν Γενικὸ Γραμματέα περισσότερες διευκρινήσεις σχετικὰ μὲ τοὺς λόγους ποὺ ἐπέβαλαν αὐτὴ τὴν ἐνέργεια τοῦ Συμβουλίου.

Στὴ συνέχεια τὸν λόγο ἔλαβε ἡ κυρία Ἀ. Ἀνδρειωμένου, ἡ ὁποία εἶπε τὰ ἑξῆς: «Κύριοι συνάδελφοι, Νομίζω ὅτι καλῶς τὸ Διοικητικὸ Συμβούλιο τῆς Ἐταιρείας διέκοψε τὴν παροχὴ τῶν ἐπὶ πλέον ἐκδόσεων τῆς στὰ 650 ἄτομα, τὰ πλεῖστα τῶν ὁποίων μάλιστα δὲν εἶναι οὔτε κὰν μέλη τῆς. Καὶ ἰδοὺ γιατί:

“Όλοι μας λαμβάνομε δωρεὰν τὴν *Ἐφημερίδα*, τὰ *Πρακτικά*, τὸ *Ἔργον* καὶ τὸν *Μέντορα*, ὅλα ἀπολύτως ἀπαραίτητα γιὰ τὴν ἐπιστημονικὴν μας ἐνημέρωσιν καὶ περαιτέρω κατάρτισιν. Ἐὰν δεχθοῦμε ὅτι ἡ Ἑταιρεία, πέραν αὐτῶν, ἐκδίδει κατ’ ἔτος καὶ κατὰ μέσον ὄρον ἄλλα ὀκτὼ βιβλία καὶ τὸν ἀριθμὸν αὐτὸν διαιρέσομε διὰ τοῦ τέσσερα, ἀριθμοῦ ὁ ὁποῖος περιλαμβάνει τὰ προϊστορικά, κλασσικά, βυζαντινὰ καὶ ποικίλου ἐνδιαφέροντος συγγράμματα (νομικά, μαθήματα Ἱστορίας τῆς Τέχνης κλπ.), τότε θὰ ἰδοῦμε ὅτι σὺν καθένᾳ ἀπὸ ἐμᾶς ἀντιστοιχοῦν δύο βιβλία τῆς εἰδικότητός του κατ’ ἔτος. Δεδομένου τώρα, ὅτι ἔχομε ἔκπτωση 50%, τοῦτο σημαίνει ὅτι ὁ καθένας μας «κάνει» ἕνα βιβλίον τὸν χρόνον, ἢ ἴσως ± 8.000-10.000 δραχμῆς.

Κύριοι συνάδελφοι, Δὲν εἶναι κρίμα, γιὰ νὰ μὴ χάσει καθένας ἀπὸ ἐμᾶς αὐτὸ τὸ μικρὸ ποσόν, νὰ δεχθοῦμε, γιὰ νὰ μὴν εἰπῶ νὰ καταδεχθοῦμε, νὰ ζημιώνεται ἡ Ἑταιρεία μας κάθε χρόνον περὶ τὰ πενήντα ἑκατομύρια δραχμῆς; (10 βιβλία × 8.000 δραχμῆς = 80.000 × 650 = 52.000.000).

Ἄς μὴν ἰσχυρισθοῦμε —διότι αὐτὸ θὰ εἶναι ἀνακριβέστατον— ὅτι μᾶς χρειάζονται ὅλα τὰ βιβλία, τὰ ὁποῖα ἐκδίδει ἡ Ἑταιρεία. Θὰ σᾶς ἀπαντοῦσα ὅτι ἀσφαλῶς λίαν εὐχαρίστως θὰ ἐλάβθᾳ δωρεὰν καὶ ὅλα τὰ βιβλία τὰ ὁποῖα ἐκδίδουν τὰ Πανεπιστήμιά μας, τὸ Πολυτεχνεῖο μας κλπ. Ἡ «ἀπλησία» μας, ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀπόκτησιν βιβλίων, δὲν γνωρίζω ἐὰν ἔχει ὄρια. Πρέπει ὅμως νὰ ζυγισταθμοθεῖ μὲ τὰ συμφέροντα τῆς Ἑταιρείας μας ἢ ὁποῖα δὲν εἶναι πῶμα γιὰ νὰ τὸ σκυλεύσομε, ἀλλὰ ἕνας Ὄργανισμὸς ποῦ σφύζει ἀπὸ ζωῆς, διοικούμενος ἀπὸ ἕνα ἐκλεκτὸ Διοικητικὸ Συμβούλιον τὸ ὁποῖον ὁραματίζεται νὰ τὴν κάνει νὰ μεγαλοουργήσει γιὰ τὸ καλὸ τῆς ἑλληνικῆς ἀρχαιολογικῆς ἐπιστήμης, ἐπιστήμης κατ’ ἐξοχὴν ἐθνικῆς. Μὲ τὰ ἐξοικονομούμενα χρήματα μποροῦν νὰ χρηματοδοτηθοῦν ἄλλα προγράμματα, ὅπως εἶναι ὁ ἐξοπλισμὸς μὲ μηχανήματα τῆς μοντέρνας τεχνολογίας καὶ κυρίως ἡ αὔξησις τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐκδιδομένων συγγραμμάτων, ἢ ὁποῖα μᾶς ἀφορᾷ ὅλους, ἀτομικῶς ἀλλὰ καὶ ὡς Ἑλληνας, καθὼς θὰ βλέπομε ὅλο καὶ περισσότερο νὰ προβάλλεται ἡ ἑλληνικὴ ἐπιστημονικὴ συμβολὴ διεθνῶς.

Ἡ μικρὴ τοῦ καθενός μας θυσία ἃς εἶναι ἡ ἀτομικὴ μας συμβολὴ στὴν πραγμάτωσιν τῶν ὁραματισμῶν μας γιὰ τὴν Ἑταιρείαν μας, ἢ ὁποῖα, στὸ κάτω κάτω, εἶναι δημιουργήματα ὄλων μας καὶ σὰρξ ἐκ τῆς σαρκός μας».

Ὁ κ. Δ. Κουτρούμπας συνεχάρη τὸ Συμβούλιον γιὰ τὸ ἐκδοτικὸ ἔργον καὶ τὶς λοιπὰς δραστηριότητες καὶ ἔκανε παρατηρήσεις καὶ προτά-

οις σχετικὰ μὲ τὴν ἀκίνητη περιουσία τῆς Ἑταιρείας σὺν λεωφόρο Συγγροῦ, ἡ ὁποία πρέπει νὰ ἀξιοποιηθεῖ εἴτε μὲ ἀντιπαροχή, εἴτε μὲ πώλησὶ τῆς καὶ ἐπένδυση τοῦ τμήματος σὲ ἀκίνητα καὶ σὲ ἀξίες.

Κατόπιν μίλησε ἡ κυρία Αἰκ. Ρωμιοπούλου, ἡ ὁποία περιορίστηκε σὲ τὸ θέμα τῆς ἀνταλλαγῆς δημοσιευμάτων μὲ Ἰδρύματα καὶ Βιβλιοθῆκες τοῦ Ἐξωτερικοῦ. Παρατήρησε ὅτι τὰ πλεῖστα τῶν βιβλίων ποὺ εἰσέρχονται σὺν Βιβλιοθήκῃ τῆς Ἑταιρείας μὲ αὐτὸν τὸν τρόπο δὲν εἶναι χρήσιμα καὶ δὲν μποροῦσαν νὰ λείπουν.

Στὸ βῆμα ἀνέβηκε ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς ὁ ὁποῖος εὐχαρίστησε ὅλους ὅσοι μίλησαν ἐπαινετικὰ γιὰ τὸ ἔργο τοῦ Συμβουλίου καὶ ἀπάντησε σὲς παρατηρήσεις τῶν ἐταίρων κατὰ τὴ σειρὰ ποὺ ἔγιναν:

Στὸν κ. Καλλιὰ: «Θὰ θυμᾶστε ὅτι πέρυσι εἶχα δεχθεῖ τὴν πρότασίν σας γιὰ τὴν ἀτυπὴ Συνέλευση. Ὅταν τὴν ἔδεσα σὲν κρίση τοῦ Συμβουλίου δὲν ἔγινε δεκτὴ γιὰ τυπικοὺς καὶ τεχνικοὺς λόγους. Καὶ πάλι σὰς λέγω ὅτι βρίσκω τὴν πρότασίν σας ἐνδιαφέρουσα καὶ τὴν πραγματοποιήσῃ τῆς χρήσιμη. Γι' αὐτὸ ἐρωτῶ τοὺς ἐταίρους: δέχονται νὰ γίνεταὶ ἡ ἀτυπὴ αὐτὴ Συνέλευση κάθε φθινόπωρο; [Οἱ ἐταῖροι ἐπιδοκιμάζουν.]

Ὅρθῃ εἶναι ἡ παρατήρησίν σας γιὰ τὴν σειρὰ τῆς λογοδοσίας. Τὸ ἐπόμενο Συμβούλιο πρέπει νὰ φροντίσει ὥστε πρῶτα νὰ γίνεταὶ ἡ ἔκδοσι τοῦ Ἔργου καὶ κατόπιν νὰ λογοδοτεῖ τὸ Συμβούλιο. Πιστεύω ὅτι τὸ 1994 δὲν πραγματοποιηθεῖ ἡ πρότασίν σας αὐτή.

Τὸ Ἀρχεῖο τῶν Ἑλληνικῶν Μνημείων δὲν ἔγινε, ὅπως σωστὰ ζητήσατε, γιὰτὶ εἶναι ἔργο μεγάλο καὶ χρειάζεται πολὺ χρόνο καὶ ἔξοδα. Ἦδη ὁμως προπαρασκευάζεται ἡ δημοσίευσσι καταλόγου τῶν ἑλληνικῶν μνημείων, ἄλλου ἔργου ἀπὸ αὐτὸ γιὰ τὸ ὁποῖο σὰς μίλησα, συνοπτικοῦ καὶ περιεκτικοῦ, καὶ ἐλπίζω ὅτι δὲν εἶναι ἔτοιμο τὸ 1995.

Ὅς πρὸς τὸ Μουσεῖο Ἀκροπόλεως, βλέπω ὅτι παρίσταται σὺν Συνέλευσιν ὁ κ. Καλλιγιᾶς, ὁ Διευθυντὴς τῆς Ἀκροπόλεως, ὁ περισσότερο κατάλληλος ἀπὸ ὅλους μας γιὰ νὰ μᾶς ἐνημερώσει».

Στὴν κυρία Ζαφειροπούλου ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς ἔδωσε ἐκτενεῖς πληροφορίες λέγοντας τὰ ἑξῆς: «Κρίνω ὡς ἀδικαιολόγητες τῆς παρατηρήσεις γιὰ τὴν διακοπὴ τῆς δωρεὰν χορήγησι τῶν δημοσιευμάτων τῆς Ἑταιρείας. Εἶχα ἐνημερώσει προσωπικῶς πολλοὺς ἐταίρους ἀρχαιολόγους γιὰ τοὺς λόγους τῆς μερικῆς διακοπῆς. Τὴν κυρία Καραγιωργα, τὴν κυρία Ζερβουδάκη, τὴν κυρία Λεμπέση, τὴν κυρία Ρωμιοπούλου, τὸν κ. Παπαποστόλου καὶ τὸν κ. Σταῖνχάουερ, πέραν ἐκείνων ποὺ εἶχαν ἐνημερωθεῖ ἀπὸ Συμβούλους τῆς Ἑταιρείας. Ἐφ'

ὅσον ὅμως δὲν κρίθηκαν ἀρκετὲς οἱ ἐξηγήσεις θὰ ἐνημερώσω μὲ τὴν εὐκαιρία καὶ ἐκείνους τοὺς ἐταίρους ποὺ δὲν ἀπολαύουν τοῦ προνομίου αὐτοῦ.

Κατὰ τὸ ἄρθρο 28 παρ. 3 τοῦ Ὁργανισμοῦ ἐπιτρέπεται ἡ δωρεὰν κορήγηση τῆς Ἐφημερίδος καὶ τῶν Πρακτικῶν μόνο, σὲ φυσικὰ καὶ νομικὰ πρόσωπα ποὺ εὐεργέτησαν τὴν Ἐταιρεία, στὰ μέλη τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου, σὲ ἐπιτίμους ἐταίρους καὶ στοὺς Ἐφόρους καὶ Ἐπιμελητὲς τῶν Ἀρχαιοτήτων, μὲ τὴν προϋπόθεση ὅτι ὑπάρχει αἴτηση γιὰ τὴ δωρεὰν κορήγηση.

Τὸ σημερινὸ Συμβούλιο καὶ τὰ προηγούμενα, ἀπὸ τοῦ 1959 μάλιστα, διεύρυναν σιωπηρὰ τὸν κύκλο τῶν φυσικῶν καὶ νομικῶν προσώπων στὰ ὁποῖα δίδονταν τὰ δύο περιοδικὰ καὶ ἄρχισαν νὰ δίδουν καὶ τὰ λοιπὰ δημοσιεύματα, τὶς μονογραφίες καὶ τὶς δημοσιεύσεις τῶν ἀνασκαφῶν.

Ὅταν τὸ 1959 γηφίστηκε τὸ ἄρθρο 28 τοῦ Ὁργανισμοῦ, ἐκεῖνοι ποὺ λάμβαναν τὰ δωρεὰν δημοσιεύματα ἦταν περίπου 45 μὲ 50. Ἐκτοτε τὰ μέλη τῆς Ὑπηρεσίας πολλαπλασιάστηκαν, εἶναι 400 καὶ πλέον, τὸ προνόμιο τῆς δωρεὰν κορήγησης ἐπεκτάθηκε στοὺς καθηγητὲς τῶν Πανεπιστημίων· εἶναι τέσσερα τὰ Πανεπιστήμια ὅπως γνωρίζετε καὶ οἱ διδάσκοντες δὲν τετραπλασιάστηκαν ἀλλὰ πολλαπλασιάστηκαν. Ἐπεκτάθηκε ἀκόμη στοὺς καθηγητὲς τῶν Πολυτεχνείων, στὰ μέλη τοῦ ΚΕΡΑ καὶ τοῦ Κέντρου Ἐρεύνης Ἀρχαιότητος τῆς Ἀκαδημίας. Ἡ ἀρχαιολογία θεραπεύεται ἀπὸ πολλοὺς πλέον καί, γιὰ νὰ μὴ σᾶς κουράζω προσθέτοντας τὶς διάφορες κατηγορίες ἀρχαιολόγων, Βιβλιοθηκῆκες, Ὑπηρεσίες καὶ Ἰδρύματα, φθάνουμε στὸν ἀριθμὸ τῶν 600 περίπου.

Ἡ ὑπερβολὴ κορήγησης δωρεὰν δημοσιευμάτων εἶχε τελικῶς, ὅπως ἔπρεπε κανεὶς νὰ περιμένει, ἐπιπλοκές· ἐπιπλοκὲς ἐλεγκτικὲς, λογιστικὲς καὶ φορολογικὲς. Ὅπως γνωρίζετε, ἡ διαχείριση τῆς Ἐταιρείας ἐλέγχεται ἀπὸ τοὺς Ὀρκωτοὺς Ἐλεγκτὲς οἱ ὁποῖοι διαπίστωσαν ὅτι ἡ ἔκταση τῆς κορήγησης τῶν δημοσιευμάτων δὲν προβλεπόταν ἀπὸ τὸν Ὁργανισμό. Δὲν μποροῦσε ὅμως τὸ Συμβούλιο νὰ καλύγει τὸ κενὸ μὲ τὴ λήψη ἀπόφασης κατὰ τὸ ἄρθρο 41 τοῦ Ὁργανισμοῦ, γιὰ τὸ θέμα αὐτὸ ρυθμίζεται ρητῶς ἀπὸ τὸ ἄρθρο 28. Ἡ φορολογικὴ ἐπιπλοκὴ ἐξ ἄλλου ἔγκειται στὸ ὅτι, μὲ τὴ δωρεὰν κορήγηση τῶν δημοσιευμάτων διαφεύγει ἀπὸ τὸ Δημόσιο ὁ ΦΠΑ ποὺ ἀναλογεῖ στὸ ἀντίτιμό του. Ἴσως πολλοὶ ἐταῖροι δὲν γνωρίζουν ὅτι ἀπὸ διετίας ὑπάρχει στὸ Λογιστήριό τῆς Ἐταιρείας ταμιακὴ μηχανή, σφραγισμένη καὶ ἐλεγχόμενη ἀπὸ τὴν Οἰκονομικὴ Ἐφορία. Οὔτε βεβαίως εἶναι δυνατὸν οἱ λαμβάνοντες τὰ δημοσιεύματα νὰ δίδουν τὸν ΦΠΑ.

Τὸ Συμβούλιο, εὐθύς ὡς ἐπισημάνθηκε ἀπὸ τοὺς Ἐλεγκτὲς ἢ ἀνωμαλία, διέκοψε τὴ δωρεὰν κορήνηση τῶν νέων δημοσιευμάτων καὶ ἔκανε διαβήματα στὸ Ὑπουργεῖο Οἰκονομικῶν γιὰ τὴ ρύθμιση τοῦ θέματος. Οἱ ἀρμόδιες Ὑπηρεσίες μὲ πολλὴ εὐγένεια ἄκουσαν τὸ ἀνορθόδοξο αἴτημα καὶ ὑποσχέθηκαν νὰ τὸ μελετήσουν καὶ ἐνδεχομένως νὰ τὸ ἱκανοποιήσουν, ἐφ' ὅσον ὑπάρχει ἡ δυνατότητα αὐτή. Μέχρι στιγμῆς δὲν ἔχουμε λάβει ἀπάντησι καὶ κριθῆκε ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ ἐπιπεύσουμε τὴ διατύπωσή της. Θὰ ἐρχόταν σὲ δυσάρεστη ἀντίθεση μὲ τὴν προσπάθεια συλλογῆς πόρων, κυρίως ἀπὸ διαφεύγοντα ΦΠΑ, τὴν ὁποία καταβάλλει τὸ Ὑπουργεῖο Οἰκονομικῶν.

Τὸ φορολογικὸ αὐτὸ πρόβλημα παρουσιάστηκε ἀμείλικτο πρὶν ἀπὸ λίγες ἡμέρες. Χρειάστηκε νὰ δώσουμε στὴν Ὁργανωτικὴ Ἐπιτροπὴ τῆς Δ' Συνάντησης γιὰ τὴν Ἑλληνιστικὴ Κεραμικὴ ἕναν σημαντικὸ ἀριθμὸ ἀντιτύπων τῶν Πρακτικῶν τῆς Γ' Συνάντησης, μὲ σκοπὸ νὰ πωληθοῦν στοὺς συνέδρους. Τὸ πράγμα ἀπεδείχθη ἀδύνατον. Ἐπρεπε νὰ ἐκδοθεῖ τιμολόγιο, νὰ ἐμφανιστεῖ ἡ εἴσπραξη στὰ βιβλία τῆς Ἐταιρείας καὶ νὰ ἀποδοθεῖ ὁ ΦΠΑ στὸ Δημόσιο. Ἀνορθόδοξη λύσις δόθηκε ἐξ ἄλλου μὲ τὴ κορήνηση τῶν συγγραφικῶν ἀντιτύπων τοῦ ἴδιου βιβλίου.

Ἡ διακοπὴ δωρεὰν κορήνησης δὲν ἀφορᾷ ὅλα μας τὰ βιβλία ἀλλὰ λίγες τελευταῖες ἐκδόσεις. Φυσικὰ ὀρισμένα δημοσιεύματα ποὺ τυπώνονται σὲ μικρότερο ἀριθμὸ ἀντιτύπων δὲν δίδονται. Τὰ δημοσιεύματα αὐτὰ εἶναι ἐντελῶς εἰδικοῦ ἐνδιαφέροντος, ὅπως ἡ ὀκτάτομη *Ἐφημερὶς Ἀρχαιολογικῆ τῆς Πρώτης Περιόδου*, οἱ δύο τόμοι τῶν *Ἀτικῶν Ἐπιτυμβίων Ἐπιγραφῶν* τοῦ Στεφάνου Ἀθ. Κουμανοῦδη, οἱ δύο τόμοι τοῦ *Ἀρχείου τῶν Μνημείων τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῆς Ἀττικῆς* καὶ ἐκεῖνα ποὺ προορίζονται γιὰ τοὺς φοιτητές.

Πιστεύω ὅτι ἔχουν ἐνδιαφέρον μερικὰ ἀριθμητικὰ στοιχεῖα τῆς δωρεὰν διανομῆς. Κατὰ τὸ 1993, ἔτος κατὰ τὸ ὁποῖο ὑπῆρξε περιορισμὸς στὴ δωρεὰν κορήνηση, δόθηκαν στίς κατηγορίες τῶν φυσικῶν καὶ νομικῶν προσώπων ποὺ σᾶς μνημόνευσα προηγουμένως βιβλία ἀξίας 45.000.000 δραχμῶν. Στὸ ποσὸ αὐτὸ δὲν ὑπολογίζεται δαπάνη 23.000.000 ποὺ ἀποτελεῖ τὴ μισθοδοσίαν τοῦ προσωπικοῦ τοῦ Γραφείου Δημοσιευμάτων. Κατὰ τὸ 1992 δόθηκαν βιβλία ἀξίας 74.000.000, τὸ 1991 ἀξίας 64.000.000, τὸ 1990 ἀξίας 43.000.000, τὸ 1989 ἀξίας 58.000.000 καὶ τὸ 1988 ἀξίας 21.000.000. Τὸ σύνολο τῆς δωρεὰν κορήνησης φθάνει γιὰ τὰ χρόνια 1988-1993 στὸ ποσὸ τῶν 308.000.000 δραχμῶν.

Παρὰ τὰ γιγαντιαῖα ποσὰ ποὺ ζοδεύει ἡ Ἐταιρεία γιὰ τὴν ἐκτύπωση τῶν βιβλίων της καὶ τὴ δωρεὰν διάθεσή τους, δὲν ἔτυχε καμιάς

ένισχυσης από το 'Υπουργείο Πολιτισμού· το θέμα αυτό μπορούσε πολύ εύκολα να ρυθμιστεί από εταίρους, 'Υπουργούς και άλλους διοικητικούς παράγοντες, αλλά δεν ρυθμίστηκε. Για μιά ακόμη φορά υπενθυμίζω ότι η ιδιότης του εταίρου δημιουργεί μόνον υποχρεώσεις απέναντι στην 'Εταιρεία και μία μόνον εύλογη προσδοκία: την ικανοποίηση να βλέπουν το αιωνόβιο Ίδρυμα να ωφελεί την επιστήμη και το Έθνος. Το Συμβούλιο έκανε περισσότερα από ό,τι του επιτρεπόταν ως προς τα δημοσιεύματα. Δεν πρόκειται όμως να παραβεί ούτε τον 'Οργανισμό ούτε τους νόμους του Κράτους. Θα συνεχιστεί η προσπάθεια εύρεσης λύσης και έως τότε οι αρχαιολόγοι και οι φοιτητές μπορούν να έπωφελοῦνται από τη μεγάλη έκπτωση ή όποια γίνεται ειδικώς γι' αυτούς και ή όποια φθάνει έως το 50% επί της τιμής πωλίσεως των δημοσιευμάτων.

Παρατηρώ ακόμη πώς η διαμαρτυρία για τη μη χορήγηση δωρεάν δημοσιευμάτων είναι κάπως άτοπη. 'Η 'Εταιρεία περιμένει ένισχυση των οικονομικών της από τους εταίρους· γι' αυτό και η τακτική πληρωμή της συνδρομής θεωρήθηκε έξ αρχής ως πρώτη τους υποχρέωση. Το κεφάλαιο των δημοσιευμάτων είναι οικτρά παθητικό, έξ αιτίας ακριβώς της, σέ μεγάλη έκταση, δωρεάν διανομής. Στα Πανεπιστήμια πού αποταθήκαμε για τη χρήση όρισμένων βιβλίων μας ως διδακτικών δεν βρήκαμε την ανταπόκριση πού λογικά περιμέναμε.

Το Συμβούλιο πιστεύει ότι το ένδιαφέρον του για την επιστημονική προκοπή των 'Ελλήνων αρχαιολόγων είναι έμπρακτο, αποτελεσματικό και αποδεδειγμένο, και περιμένει από τους εταίρους να το άναγνωρίσουν».

Στην κυρία 'Ανδρειωμένου: «'Όσα είπατε ένισχύουν την άποψη του Συμβουλίου σχετικά με τη δωρεάν χορήγηση δημοσιευμάτων. 'Η άποψη σας βρίσκεται σέ συμφωνία με τη βασική αρχή του 'Οργανισμού της 'Εταιρείας, πού καθορίζει ως κύριο χρηματικό πόρο την προερχόμενη από τους εταίρους χρηματική ένισχυση».

Στον κ. Κουτρούμπα: «Οί απόγεις σας είναι ταυτόσημες με του Συμβουλίου. 'Όπως είπα πολύ σύντομα στο τέλος του λόγου μου, δύο λύσεις υπάρχουν, κατά το Συμβούλιο, για την αξιοποίηση των οικοπέδων της Συγγρού, αυτές πού προτείνατε και έσεεις. 'Η οικοδόμηση με το σύστημα της αντιπαροχής ή η πώληση και επένδυση του αντίτιμου σέ άλλα ακίνητα προσοδοφόρα και σέ άξίες. Το νέο Συμβούλιο δά πρέπει να εκλέξει μία από τις δύο λύσεις και η Συνέλευση, εγκρίνοντας τα όσα έγιναν κατά τη διάρκεια της τριετίας, δά δώσει και την

έγκρισή της για τις ενέργειες που έγιναν για την αξιοποίηση των οικοπέδων της Συγγρού».

Στην κυρία Ρωμιοπούλου: «Με τις ανταλλαγές βιβλίων που γίνονται προμηθευόμαστε χωρίς να δαπανήσουμε βιβλία που ενδιαφέρουν, έστω και δευτερευόντως, τους Έλληνες επιστήμονες. Κυρίως περιοδικά που αφορούν την αρχαιολογία της Ιταλίας, της Ισπανίας, της Γαλλίας, της Παλαιστίνης, του Ισραήλ. Είμαστε υποχρεωμένοι να έχουμε, κατά το δυνατόν, τα αρχαιολογικά δημοσιεύματα τα σχετικά με τις γύρω από τη Μεσόγειο χώρες, την Αλβανία, τη Βουλγαρία, τις γύρω από τον Εϋξεινο περιοχές κλπ. Με τις ανταλλαγές επιτυγχάνουμε δύο σκοπούς. Να πλουτίζουμε τη Βιβλιοθήκη της Εταιρείας και να φθάνουν τα δημοσιεύματά μας σε Βιβλιοθήκες και Ίδρύματα του Έξωτερικού».

Μετά τις επεξηγήσεις του Γενικού Γραμματέως ο Σύμβουλος κ. Βασίλειος Λαμπρινουδάκης παρατήρησε ότι έγινε όρθη ανάλυση του οικονομικού προβλήματος που προκαλείται από τη δωρεάν χορήγηση των δημοσιευμάτων της Εταιρείας και ότι το επόμενο Διοικητικό Συμβούλιο θα εξετάσει και πάλι το θέμα.

Μετά το πέρας της συζήτησης ο Πρόεδρος της Συνέλευσης κάλεσε τους εταίρους να εγκρίνουν ή να απορρίψουν τη διαχείριση του 1993 και να απαλλάξουν τα μέλη του Συμβουλίου από τις ευθύνες τους. Η Συνέλευση ενέκρινε παμψηφεί τη διαχείριση του 1993 και η συνεδρία έληξε περί τις 12 π.μ.

Ό Πρόεδρος

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΚΟΚΚΟΛΙΑΔΗΣ

Η Α΄ Γραμματεὺς

ΜΑΡΙΑ ΠΑΝΤΕΛΙΔΟΥ ΓΚΟΦΑ

Ό Αντιπρόεδρος

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΔΑΒΑΡΑΣ

Η Β΄ Γραμματεὺς

ΑΣΠΑΣΙΑ ΝΤΙΝΑ

Β' ΤΑΚΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΤΟΥ 1994

ΠΡΑΚΤΙΚΟ

Στὴν Ἀθήνα σήμερα, 17 Ἀπριλίου 1994, ἡμέρα Κυριακή, πραγματοποιεῖται ἐν τῇ μεγάλῃ αἴθρῃ τοῦ μεγάρου τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας, Πανεπιστημίου 22, ἡ Β' Τακτικὴ Γενικὴ Συνέλευσις τῶν ἐταίρων μὲ μοναδικὸ θέμα στὴν Ἡμερήσια Διάταξιν τὴν ἐκλογὴν, μὲ μουσικὴ ὑποφορὰ, Διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας γιὰ τὴν τριετία 1994-1997.

Ἀρχικὰ ἀναγνώστηκαν τὰ Πρακτικὰ τῆς Α' Τακτικῆς Συνέλευσης ἀπὸ τὴν Α' Γραμματέα κ. Μ. Παντελίδου Γκόφα καὶ ἐγκρίθησαν ἀπὸ τοὺς ἐταίρους παμψηφεί. Ἀμέσως μετὰ, ὥρα 10.15', ἄρχισε ἡ μουσικὴ ὑποφορὰ πὺ ἐλῆξε στὶς 1.30 μ.μ.

Στὴ συνέχεια ἀνοίχθηκε ἡ κάλπη, καταμετρήθηκαν οἱ φάκελοι καὶ μονογραφήθηκαν ἀπὸ τὸν Πρόεδρο κ. Κοκκολιάδην. Ἀπὸ τὴν καταμέτρηση τῶν γῆφων προέκυψε τὸ ἀκόλουθο ἀποτέλεσμα: Ἐγῆφισαν 182. Εὐρέθησαν 182 ὑποδέλτια ἔγκυρα ἐκ τῶν ὁποίων 2 λευκά. Ἐλαβαν: Πετράκος Β. 153, Δοντᾶς Γ. 145, Οἰκονομίδου Ἀ. 140, Γκόφας Δ. 135, Βλάχος Ἀ. 135 (ἐκ τῆς γενομένης κληρώσεως μεταξὺ τῶν δύο πὺ ἰσογῆθησαν προηγήθηκε ὁ κ. Δ. Γκόφας), Κανίνιας Σπ. 134, Λαμπρινουδάκης Β. 130, Παπαπάνος Κ. 129, Παπαποστόλου Ἰ. 12, Ζερβουδάκη Ἡ. 11, Βοκοτόπουλος Π. 6, Ζαφειροπούλου Φ. 6, Θεοχάρη Μ. 6, Ντούμας Χρ. 5, Δεσπίνης Γ. 3, Δροσογιάννη Φ. 2, Ἀνδρειωμένου Ἀ. 2, Κοκκολιάδης Σπ. 2, Ζιρῶ Δ. 2, Τζεδάκης Ἰ. 2, Σακελλαράκης Ἰ. 2. Ἀπὸ 1 γῆφο ἔλαβαν οἱ ὑπόλοιποι: Ζίας Ν., Δελθορριᾶς Ἀ., Παναγιωτίδης Μ., Μιχαηλίδης-Νουᾶρος Γ., Δρανδάκης Ν., Καραγιωργα Θ., Λεμπέση Ἀ., Τριάντη Ἰ., Ἐφραϊμογλου Λ., Κορρῆς Γ., Πάντος Π., Κριτζᾶς Χ., Μαραγκοῦ Λ., Μαστροκώστας Ε., Μπαμπινιώτης Γ., Καλογεροπούλου Ἀ., Γιαλούρης Ν., Δαβάρης Κ., Παντελίδου Μ., Ἀλεξανδρῆ Ὁ.

Συνετάγη τὸ Πρακτικὸ καὶ ὑπογράφεται ὡς ἑξῆς:

Ὁ Πρόεδρος
ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΚΟΚΚΟΛΙΑΔΗΣ

Ὁ Ἀντιπρόεδρος
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΔΑΒΑΡΑΣ

Ἡ Α' Γραμματεὺς
ΜΑΡΙΑ ΠΑΝΤΕΛΙΔΟΥ ΓΚΟΦΑ

Ἡ Β' Γραμματεὺς
ΑΣΠΑΣΙΑ ΝΤΙΝΑ

Οἱ Ψηφολέκτες

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΜΑΖΑΡΑΚΗΣ ΑΙΝΙΑΝ ΜΑΡΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΑΚΟΥ

Τὸ Διοικητικὸ Συμβούλιο (1994-1997)

Κατὰ τὶς ἀρχαιρεσίες τῆς 17 Ἀπριλίου 1994 ἐξελέγησαν ὡς μέλη τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας κατὰ σειράν οἱ κύριοι Βασίλειος Χ. Πετράκος (153 γῆφοι), Γεώργιος Σ. Δοντᾶς (145), ἡ κυρία Ἀδαμαντία Λ. Οἰκονομίδου (140), οἱ κύριοι Δημήτριος Χ. Γκόφας (135), ἄγγελος Σ. Βλάχος (135), Σπυρίδων Ἀ. Κανίνιας (134), Βασίλειος Κ. Λαμπρινουδάκης (130) καὶ Κωνσταντῖνος Π. Παπαπάνος (129).

Κατὰ τὴν πρώτη συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τὴν ἐπομένη, 18 Ἀπριλίου, ἐξελέγησαν ὡς Πρόεδρος ὁ κ. Γεώργιος Σ. Δοντᾶς, ὡς Ἀντιπρόεδρος ὁ κ. ἄγγελος Σ. Βλάχος, ὡς Γενικὸς Γραμματεὺς ὁ κ. Βασίλειος Χ. Πετράκος καὶ ὡς μέλη, γιὰ τὴ συμπλήρωση τοῦ Συμβουλίου σύμφωνα μὲ τὸ ἄρθρο 9 τοῦ Ὁργανισμοῦ, ὁ κ. ἄγγελος Σ. Δελθορριᾶς, ἡ κυρία Μαρία Σ. Θεοχάρη καὶ ὁ κ. Χρῆστος Γ. Ντούμας.

Ἄγγελιαί

Συνεδρία τῶν ἐταίρων

Ἐπεὶ ἀπὸ τὴν πρόταση τοῦ κ. Κωνσταντίνου Καλλία πού ἔγινε κατὰ τὴν Ἀ΄ Τακτικὴ Συνέλευση τῆς 9 Ἀπριλίου καὶ τὴν ὁμόφωνη ἔγκρισή της ἀπὸ τοὺς ἐταίρους, τὸν Ὀκτώβριο δὲ λάβει χώραν Συνεδρία τῶν ἐταίρων.

Τὰ θέματα πού δὲ συζητηθοῦν εἶναι:

1. Ἡ πορεία τῆς ἐλληνικῆς ἀρχαιολογίας σήμερα.
2. Ἡ θέση τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας στὴν ἐλληνικὴ ἀρχαιολογικὴ ἐπιστήμη.

Παρακαλοῦνται οἱ ἐταῖροι πού δὲ λάβουν μέρος στὴ Συνεδρία καὶ δὲ μιλήσουν, νὰ τὸ δηλώσουν ἐγγράφως μέχρι 31 Αὐγούστου, ὀρίζοντας καὶ τὸν τίτλο τῆς ὁμιλίας τους πού δὲν δὲ ὑπερβαίνει τὰ 12' τῆς ὥρας.

Παρακαλοῦνται ἐπίσης νὰ ἔχουν καταθέσει μέχρι 20 Σεπτεμβρίου τὸ κείμενο τῆς ὁμιλίας τους γιὰτὶ κατὰ τὴ Συνεδρία δὲ κρατηθοῦν Πρακτικὰ μόνο κατὰ τὴ συζήτηση.

Ἡ ἡμέρα καὶ ὥρα τῆς Συνεδρίας δὲ ὀριστεῖ μετὰ τὴν 31 Αὐγούστου καὶ δὲ γνωστοποιηθεῖ μὲ ἰδιαίτερη πρόσκληση.

ΕΜΕΙΣ ΚΑΙ ΤΑ ΑΡΧΑΙΑ

ΕΥΠΕΤΑΙΟΝΩΝ ΤΥΧΑΙ

...καὶ τόσα ἄλλα πάσχουσιν [ἕσα μνημεῖα εἶναι ἰδιωτικὰ κτήματα] ἐξ ἀβελτηρίας ἢ φιλοκερδείας τῶν κυρίων τῶν, νὰ μὴν εἴπω καὶ τὸ οἴκτιστον δι' ἐμὲ τὸν Ἕλληνα, ὅτι καὶ περὶ ὅχι σπανίως κάμνουν καὶ ὑπερπόντια εἰς τὰς ζεφυρίουσ ἀκτὰς καὶ τῶν ὑπερβορείων τὰς χώρας κατατιῶσιν, ὅπου ἢ καλλιτέρα τῶν τύχῃ εἶναι στολισμός παρακαινός νὰ γίνωσι δημοσίων Μουσείων, εἰ δὲ κακὸς ἐντεῦθεν τὰ συνώδευσεν ὄρνις, καταχώνονται ἐκεῖ κομιθθέντα εἰς ἐπαύλεις πλουσίων ἀμούσων, ἀφανῆ γινόμενα ἢ ἐπιστήμῃ διὰ παντός.

ΣΤ. Α. ΚΟΥΜΑΝΟΥΔΗΣ

Τὸ μεσημέρι τῆς 4ης Σεπτεμβρίου, στὴ διασταύρωση τῶν ὁδῶν Ἐλευθερίου Βενιζέλου καὶ Κερασόβου στὴν Πετρούπολη, οἱ ἀστυνομικοὶ μπλόκαραν ἓνα φορτηγὸ-ψυγεῖο γεμάτο κιβώτια μὲ σταφύλια· τρία κιβώτια δὲν περιεῖχαν ροζακιά, ἀλλὰ 250 περίπου ἀρχαῖα ἀντικείμενα. Ἡ ὑπόθεση αὐτῆς τῆς ἀρχαιοκαπηλίας πῆρε μεγάλες διαστάσεις ὄχι μόνον ἐξ αἰτίας τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀρχαίων ποὺ κατασχέθηκαν, ἀλλὰ καὶ ἐπειδὴ ἐνεπλάκη σὲ αὐτὴν καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ὑπαρχηγοῦ τῆς Ἀστυνομίας. Τὰ μέλη τῆς σπεῖρας τῶν ἀρχαιοκαπήλων ὁμολόγησαν στὴν προανάκριση ὅτι τὰ ἀρχαῖα προέρχονταν «ἀπὸ ἀνασκαφῆς» σὲ διάφορες περιοχὲς τῆς χώρας, καὶ κυρίως ἀπὸ τὴν Κρήτη, τὴ Λάρισα καὶ τὴ Θήβα.

Ἀπὸ τίς φωτογραφίες τῶν ἀρχαίων ποὺ εἶδαμε στὸν ἡμερήσιο Τύπο ξεχώριζε ἡ εἰκόνα μιᾶς ἐπιτύμβιας στήλης λόγῳ τῆς ἀνάγλυφης παράστασης καὶ τῆς καλῆς διατήρησης τῶν ἐπιγραφῶν ποὺ ἔφερε. Ἡ στήλη προέρχεται ἀπὸ τὴν Ἀττικὴ, χρονολογεῖται στὰ τέλη τοῦ 4ου αἰ. π.Χ. καὶ ἀνῆκε σὲ μνημεῖο οἰκογένειας Ἐυπεταιόνων. Ἡ Ἐυπετή ἦταν δῆμος τῆς Κεκροπίδος φυλῆς καὶ ἀνῆκε στοὺς *Τετρακώμους* (Πειραιεῖς, Φαληρεῖς, Ἐυπεταιόνες καὶ Θυμαϊτάδαι)· ἡ θέση τοῦ δήμου τοποθετεῖται μὲ ἀσφάλεια στὸ ΒΑ μέρος τοῦ Πειραιῶς, μετὰ τὸν τοπογραφικὸ καθορισμὸ ἀπὸ τὸν Ἀνδρέα Ἀ. Παπαγιαννόπουλο Παλαιὸ τοῦ ἱεροῦ τοῦ Τετρακώμου Ἡρακλείου (συνοικία *Καμίνια*, περιοχὴ περὶ τὴν ἐκκλησίαν τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς).

Ἡ σύντομη περιγραφή πού ἀκολουθεῖ καί ἡ μεταγραφή τῶν ἐπιγραφῶν βασίζονται στή φωτογραφία πού δημοσίευσαν οἱ ἐφημερίδες, ἀφοῦ ἡ αὐτοψία τοῦ λίθου ἦταν πρὸς τὸ παρὸν ἀδύνατη, ἂν λάβουμε ὑπ' ὄψιν τὶς συνθηκὲς «εὐρέσεως» τοῦ μνημείου.

Πρόκειται γιὰ μαρμάρινη ἐπιτύμβια στήλη ὕψους 73 ἐκ., σπασμένη κάτω καὶ στὶς πλαϊνὲς πλευρὲς. Φέρει ἀνάγλυφη ἀνθεματὴ ἐπίστεψη (ἔλικες πού φυτρῶνουν ἀπὸ φύλλα ἄκανθας) καὶ ἀνάγλυφη παράσταση δεξίωσης πλαισιωμένη ἀπὸ παραστάδες: στὰ ἀριστερὰ ὄρθιος γενειοφόρος ἄνδρας τείνει τὸ δεξιό του χέρι σὲ καθισμένη στὰ δεξιὰ γυναίκα, ἐπάνω ἀπὸ τὸ κεφάλι τῆς ὁποίας ἀναγράφεται τὸ ὄνομα *Γλυκανθίς*.

Στὸ ἐπιστύλιο εἶναι χαραγμένη ἡ ἐπιγραφή *Ἀντικράτης | Ἀντιγένου | Ξυπεταιίων*. Ἡ *Γλυκανθίς* εἶναι προφανῶς ἡ σύζυγος του. Κάτω ἀπὸ τὴν ἀνάγλυφη παράσταση διαβάζουμε τὰ ὀνόματα δύο ἀκόμη προσώπων, τοῦ γιοῦ καὶ τοῦ ἐγγονοῦ τους:

[Ἀν]τιγένης Ἀντικράτο[υς];
 [Ξυπ]εταιίων.
 [. . . ^{c.8} . . .]ς Ἀντιγένου[υς];
 [Ξυπεταιίων].

Τὸ μνημεῖο μᾶς κάνει γνωστοὺς τέσσερις Ἀθηναίους πολίτες, μέλη τῆς ἴδιας οἰκογένειας, πού ἀνήκουν σὲ τέσσερις διαφορετικὲς γενιές. Ὁ πρῶτος Ἀντιγένης, ὁ πατέρας τοῦ Ἀντικράτους, ταυτίζεται πιθανότατα μὲ τὸν Ἀντιγένην Ξυπεταιίονα, ὁ ὁποῖος μαρτυρεῖται ἀπὸ τὸν Λυκοῦργο ὡς φίλος τοῦ Λεωκράτους (Λυκ., *Κατὰ Λεωκράτους* 22). Τὰ ὑπόλοιπα πρόσωπα τῆς οἰκογένειάς του εἶναι ἄγνωστα ἀπὸ ἄλλες πηγές.

Οἱ τέσσερις Ξυπεταιῖοι δὲν ταξίδεψαν τελικὰ στὸ Μόναχο καὶ τὸ μνημεῖο τους δὲν ἔγινε «στολισμὸς παρακατινὸς» σὲ ἔπαυλη πλουσίου ἀμούσου, ὅπως γράφει ὁ Στ. Ἀ. Κουμανούδης στὸ ἀπόσπασμα πού παραθέτω στὴν ἀρχὴ τοῦ σημειώματος: ἔμειναν στὴν Ἀττικὴ γῆ, ξεκομμένοι ὅμως ἀπὸ τὸν τάφο τους καὶ τὴν περιοχὴ πού ἔζησαν. Ἐδῶ τοὺς περιμένει καλύτερη τύχη: στολισμὸς σὲ δημόσιο μουσεῖο ἢ δεύτερος ἐνταφιασμὸς σὲ ἀποθήκη ἀρχαιοτήτων· πάντως δὲν ἔμειναν ἀφανεῖς τῇ ἐπιστήμῃ διὰ παντός.

ΒΟΥΛΑ Ν. ΜΠΑΡΔΑΝΗ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ

ΟΙ ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ
ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Οί επιγραφές, ως μνημεία τὰ ὁποῖα ὀμιλοῦν τὰ ἴδια γιὰ τὸν ἑαυτό τους, ἀποτελέσαν πολὺ νωρὶς ἀντικείμενο μελέτης ἐκ μέρους τῶν ξένων ἐπισκεπτῶν τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὴ διάρκεια τῆς Τουρκοκρατίας. Παλαιότερα ἀκόμη ὁ Κυριάκος ὁ Ἀγκωνίτης μὲ πολλὴ ἐπιμέλεια ἀντέγραφε ἐπιγραφές. Πολλὲς χάθηκαν καὶ τὰ ἀντίγραφα τοῦ Κυριάκου, τῶν χαμένων αὐτῶν ἐπιγραφῶν, ὅπως σώζονται στὰ χειρόγραφα τοῦ ἔργου του χρησιμεύουν σήμερα ὡς μοναδικὴ πηγὴ γνώσης τους.

Στὴν ἐλεύθερη Ἑλλάδα πρῶτος ὁ Ἀνδρέας Μουστοξύδης (1785-1860) δημοσίευσε καὶ ἐρμήνευσε συστηματικὰ ἀρκετὲς ἐπιγραφές. Ἦδη ὅμως τὸ 1816 εἶχε γράψει τὴ μικρὴ πραγματεία του γιὰ τὰ χάλκινα ἄλογα ποὺ βρίσκονταν ἐμπρὸς ἀπὸ τὸν Ἅγιο Μάρκο τῆς Βενετίας. Ἡ πραγματεία αὐτὴ μεταφράστηκε τὸ 1867 ἀπὸ τὰ ἰταλικά στὰ ἑλληνικά γιὰ δευτέρη φορὰ ἀπὸ τὸν Νικόλαο Ζερβὸ καὶ ἐκδόθηκε στὴν Κέρκυρα (*Οἱ τέσσαρες ἐν Ἑνετίᾳ ἑλληνικοὶ ἵπποι. Ἐπιστολιμαία διατριβὴ συγγραφεῖσα μὲν ἰταλιστὶ ὑπὸ Ἀνδρέου Μουστοξύδου εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς δὲ μετενεχθεῖσα καὶ τῷ φιλολογικῷ βίῳ τοῦ συγγραφέως σὺν πολλαῖς ἄλλαις σημειώσεσι πλουτισθεῖσα ὑπὸ Νικολάου Σ. Ζερβοῦ, Κερκύρα, Τυπογραφεῖον «Κάδμος» Νεοφύτου Καραγιάννη, 1867*). Ἀκολούθησε ὁ Κυριακὸς Σ. Πιττάκης μὲ τὸ πρωτόλειό του *L' Ancienne Athènes* (Athènes 1835), συνεχίζοντας ἀδιάκοπα τὴν προσπάθειά του ἀπὸ τοῦ 1837 μέχρι τοῦ 1860 μὲ τις δημοσιεύσεις χιλιάδων ἐπιγραφῶν στὴν *Ἐφημερίδα Ἀρχαιολογική*. Γιὰ τὴν ἐνασχόληση αὐτὴ τοῦ Πιττάκη μὲ τις ἐπιγραφὲς ἔγραφε πρὶν ἀπὸ πολλὰ χρόνια ἡ Σέμνη Καρούζου («Ἐλευθερία», Σάββατο 17 Σεπτεμβρίου 1960) πὼς «ἦταν ὥστόσο καὶ αὐτὸς αὐτοδίδακτος [ὅπως ὁ ζωγράφος Ἀθανάσιος Ἰατρίδης], εἶχε μάλιστα περιοριστῆ στὴν μελέτη τῶν ἐπιγραφῶν, ποὺ φαίνεται ὅτι εἶναι τὶς περισσότερες φορὲς εὐκολώτερη παρὰ ἡ κατανόηση καὶ ἐρμηνεία τῶν ἔργων τῆς τέχνης». Φαίνεται κάπως ἄτοπη ἡ κρίση καὶ ὑποκειμενικὰ καὶ ἀντικειμενικὰ, δηλ. καὶ γιὰ τὸν Πιττάκη καὶ γιὰ ὅσους τὸν ἀκολούθησαν στὴν ἐπιγραφικὴ. Ἀλλὰ ὅσο συνεργαζόταν στὴν ἐκδοσὴ τῆς *EA* ὁ Ἀθανάσιος Ἰατρίδης, ὁ Πιττάκης δὲν παρέλειπε νὰ ἀπεικονίζει πῆλινα ἀρχιτεκτονικὰ μέλη, ἀγγεῖα, γλυπτὰ καὶ ἀνάγλυφα, καὶ νὰ τὰ περιγράφει.

Ὁ Πιττάκης δὲν μποροῦσε νὰ δράσει ἀλλιῶς γιατί οἱ τάσεις τῆς ἔρευνας στὰ χρόνια τοῦ ἦταν ἢ μὲ τὴ βοήθεια τῶν ἐπιγραφῶν ταύτιση τῶν ἀρχαίων τόπων καὶ μάλιστα τῶν φημισμένων ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους συγγραφεῖς μνημείων τῆς Ἀθήνας. Δὲν ἔκρυβαν τὴ χαρὰ τους οὔτε ὁ Ἀθανάσιος Ρουσόπουλος οὔτε ὁ Στέφανος Ἀθ. Κουμανούδης ὅταν βρῆκαν, ὁ πρῶτος τὸ ἀνάγλυφο τοῦ Δεξίλειου μὲ τὴν ἐνεπίγραφη βάση του (ΑΕ 1863, ΙΑ', 283), ὁ δεύτερος ὅταν βρῆκε τὰ κομμάτια τοῦ ἐνεπίγραφου ἐπιστυλίου τῆς στοᾶς τοῦ Ἀττάλου, γνωστῆς ἕως τότε ἀπὸ τὸν Ἀθήναιο (*Δύω Γενικαὶ Συνελεύσεις*, 1862). Μὲ τὴν πρώτη προσδιορίστηκε ἡ θέση τοῦ Κεραμεικοῦ, κάτι ποὺ ἐπιβεβαιώθηκε μὲ τὴν ἀποκάλυψη ἀργότερα ὄρου ἀπὸ τὸν Κουμανούδη (ΠΑΕ 1871/72, 9). Μὲ τὴ δεύτερη ταυτίστηκαν τὰ ἀρχαῖα ἐρείπια στὴν Παναγία τὴν Πυργιώτισσα μὲ τὴ στοὰ τοῦ Ἀττάλου. Τότε κυριαρχοῦσε στὴν Εὐρώπη ἡ αὐθεντία τοῦ Boeckh καὶ θαυμασμὸ προκαλοῦσε ἡ ἔκδοσή του τοῦ *Corpus Inscriptionum Graecarum*. Ὁ Κουμανούδης καὶ ὁ Εὐστρατιάδης ἦταν μαθητές του. Παρὰ ταῦτα ὁ πρῶτος, νεώτατος στὸ Βελιγράδι, μόλις ἔχοντας γυρίσει ἀπὸ τὶς σπουδές του στὴ Γερμανία καὶ τὴ Γαλλία, δημοσίευσε τὸ μικρὸ του πόνημα (1845) *Ποῦ σπεύδει ἡ τέχνη τῶν Ἑλλήνων τὴν σήμερον. Προσετέθησαν καὶ δύο πραγματεῖαι Ἰωάννου Βιγκελμάννου περὶ τέχνης ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ*, στὸ ὁποῖο ἐξέταζε βασικὰ προβλήματα τῆς μελέτης τῆς ἀρχαίας τέχνης. Ὅταν μετὰ μερικὲς δεκαετίες οἱ νεώτεροι ἀσχολήθηκαν οὐσιαστικὰ μὲ τὴν ἀρχαιολογία καὶ ὄχι μόνο μὲ τὴ φιλολογία, ὅπως οἱ παλαιότεροι, ἄρχισαν νὰ ἐμφανίζονται συστηματικὲς μελέτες γιὰ θέματα τῆς ἀρχαίας τέχνης.

Σοβαρότατο ἦταν τὸ θέμα τῆς διατριβῆς ἐπὶ ὑψηγεία τοῦ Θεμιστοκλῆ Σοφοῦλη, τοῦ κατόπιν πολιτικοῦ: *Περὶ τοῦ ἀρχαιοτέρου ἀττικοῦ ἐργαστηρίου* (1887). Καὶ οἱ ἄλλες μελέτες τοῦ Σοφοῦλη πραγματεύονται θέματα τῆς ἀρχαίας τέχνης. Ἀκόμη καὶ ὁ Βασίλειος Λεονάρδος, ὁ κατ' ἐξοχὴν Ἑλληνας ἐπιγραφικός, δημοσίευε στὴν *Ἀρχαιολογικὴ Ἐφημερίδα* τοῦ 1895 τὴ γνωστὴ μελέτη του «Κοῦρος ἀττικός», μὲ τὴν ὁποία ἔδωσε τὴν ὄνομασία στὰ ἀρχαῖα ἀγάλματα τῶν νέων ἀνδρῶν.

Γιὰ νὰ γίνει δυνατὴ ἡ μελέτη τῆς ἀρχαίας τέχνης ἔπρεπε νὰ ἀποκτήσει ἡ Ἑλλάδα πραγματικοὺς ἀρχαιολόγους. Τοῦτο ἦταν συνάρτηση τῶν ἀναγκῶν τῆς Ὑπηρεσίας σὲ εἰδικευμένο προσωπικό. Οἱ καθηγητὲς τῆς ἀρχαιολογίας στὸ Πανεπιστήμιο Ross, Ραγκαβῆς, Ρουσόπουλος εἶχαν σπουδάσει φιλολογία κυρίως καὶ ἐπιγραφική. Ὁ Στέφανος Ἀθ. Κουμανούδης, ποὺ εἶχε σπουδάσει

καὶ τέχνη, δίδασκε λατινικὴ φιλολογία. Μόνο λοιπὸν μὲ σπουδὲς νεωτέρων στὸ Ἐξωτερικὸ μπορούσαν νὰ δημιουργηθοῦν ἐκεῖνοι ποὺ θὰ ἔδιναν τὸν νέο χαρακτήρα στὴν ἑλληνικὴ ἀρχαιολογία. Πρῶτοι ἦταν οἱ Καββαδίας, Τσουντας, Στάης, κυρίως ὁμοῦς ἡ μεγάλη ὄθηση στὴ μελέτη τῆς ἀρχαίας τέχνης ἀπὸ Ἑλληνες δόθηκε στὶς ἀρχὲς τοῦ αἰῶνα μας μὲ τὸν Ρωμαῖο, τὸν Οἰκονόμο, τὸν Παπαδάκη, τὸν Ἀρβανιτόπουλο καὶ τὸν Κουρουνιώτη· συνεχίστηκε στὸν Μεσοπόλεμο μὲ τὸν Χρήστο καὶ τὴ Σέμνη Καρούζου, τὸν Μηλιάδη, τὸν Παπαδημητρίου, ποὺ καὶ αὐτοὶ εἶχαν κάνει σπουδὲς στὴ Γερμανία ὅπου μεσουρανοῦσε πλειὰς ἱστορικῶν τῆς ἀρχαίας τέχνης. Δὲν ἦταν ἡ ἀδυναμία μελέτης τῶν ἔργων τέχνης ποὺ ἔστρεψε τοὺς παλαιότερους στὴν ἐπιγραφικὴ, ἀλλὰ οἱ ἐπιταγὲς τῶν καιρῶν καὶ οἱ φιλολογικὲς σπουδὲς τους, ὑποχρεωτικὲς τότε ποὺ ἡ ἀρχαιολογία δὲν εἶχε ἀκόμη συστηματοποιηθῆ, στὴν Ἑλλάδα τουλάχιστον.

Ἡ δραστηριότητα τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας ὡς ἐπιστημονικοῦ Ἰδρύματος ξοδεύετο στὴ διενέργεια ἀνασκαφῶν. Τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἐρευνῶν της ἀνακοίνωνε ὁ Γραμματεὺς της, μὲ πολλὴ συντομία, στὶς ἐτήσιες λογοδοσίαις του πρὸς τοὺς ἐταίρους. Σύντομες εἰδήσεις δημοσιεύονταν σὲ ξένα περιοδικά, ἰταλικά καὶ γερμανικά, καὶ στὸν ἑλληνικὸ Τύπο. Πρῶτο ἐπιστημονικὸ ἔργο ποὺ παρουσίασε ἡ Ἑταιρεία εἶναι τὸ δωδεκασέλιδο φυλλάδιον μὲ τὸν τίτλο *Ἐπιγραφαὶ ἀνέκδοτοι ἀνακαλυφθεῖσαι καὶ ἐκδοθεῖσαι ὑπὸ τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Συλλόγου, φυλλάδιον πρῶτον (ἐπιγραφαὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ τῆς Λουίζης Ψωμᾶ ἀνακαλυφθεῖσαι)* (Ἀθήνησιν 1851).

Ἡ οἰκία τῆς Λουίζας Ψωμᾶ βρισκόταν κοντὰ στὰ ἐρείπια τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Ὑπαπαντῆς, στὸν χώρο τῆς Ἀγορᾶς, καὶ στὴν αὐλὴ της ἐρευνήθηκε ἀπὸ τὴν Ἑταιρεία τμῆμα τείχους τῶν μεταγενέστερων χρόνων, ὅπως ἀποδείχτηκε πολὺ ἀργότερα μὲ ἀνασκαφὴ ποὺ ἔκαμε ὁ Κωνσταντῖνος Κουρουνιώτης (ΠΑΕ 1910, 136-143). Τὰ μέλη τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Συλλόγου, καὶ μάλιστα ὁ Κυριακὸς Πιττάκης, ἐρευνοῦσαν γιὰ νὰ βροῦν τὸ Βουλευτήριον, τὸ Μητρῶον ἢ τὴ Θόλον. Οἱ προσδοκίαις τους διαψεύστηκαν, ἀλλὰ οἱ ἐπιγραφὲς ποὺ βρέθηκαν στὸ τεῖχος ἦταν πολλὲς καὶ σημαντικὲς. Μία ἀπὸ αὐτὰς εἶναι σημαντικότατη· πρόκειται γιὰ τὴ στήλη IG II² 43 ποὺ περιέχει τὸ κείμενον τῆς δεύτερης ἀθηναϊκῆς συμμαχίας, τοῦ 378 π.Χ.

Στὸ φυλλάδιον ποὺ μνημονεύω περιγράφεται σύντομα ἡ ἀνασκαφὴ καὶ τὰ εὐρήματα καὶ δημοσιεύεται τὸ κείμενον τῆς στήλης τοῦ 378 ὅπως τὸ ἀποκατέστησαν οἱ τρεῖς ἐκδότες, Κυριακὸς Πιττά-

κης, Δημήτριος Χαραμής και κυρίως ο Παναγιώτης Ευστρατιάδης. Άρκετες ακόμη επιγραφές δημοσιεύονται σχεδιαστικά.

Ευθύς ως τυπώθηκε το φυλλάδιο, διανεμήθηκε σε Έλληνες και ξένους λογίους. Μεταξύ των δευτέρων ήταν και ο Ludwig Ross (1806-1859), Γενικός Έφορος των Αρχαιοτήτων (1834-1836) και πρώτος καθηγητής της αρχαιολογίας στο Πανεπιστήμιο (1837-1843). Ο συνεκδότης του πρώτου φυλλαδίου Ευστρατιάδης (1815-1888), από τον Μανταμάδο της Λέσβου, είχε σπουδάσει φιλολογία και επιγραφική στη Γερμανία με καθηγητή τον August Boeckh. Όταν γύρισε στην Αθήνα είχε την ευκαιρία να ακούσει τα μαθήματα του Ross, δημόσια και ιδιωτικά, ο οποίος μετά την απομάκρυνσή του από το Πανεπιστήμιο ως ετερόχθων έφυγε στη Γερμανία, όπου έγινε καθηγητής στο Πανεπιστήμιο της Halle (1844). Την αποστολή του φυλλαδίου στον Ross συνοδεύει επιστολή του Ευστρατιάδη, της οποίας σώζεται αντίγραφο στο αρχείο του. Ο Έλληνας λόγιος είναι 36 ετών και φαίνεται ότι για πρώτη φορά ασχολείται με επιγραφές. Προειδοποιεί λοιπόν τον παλιό του διδάσκαλο για τις ατέλειες της εργασίας του και επιζητεί την ευμενή κρίση του. Η επιστολή του είναι τούτη:

«Τῷ σεβαστῷ διδασκάλῳ καὶ φίλῳ Λ. Ροσσίῳ χαίρειν. Τῆς ἐκδόσεως τῶν ἐπιγραφῶν ἃς ἐπιστέλλει ὑμῖν ὁ πρόεδρος τῆς ἑλλ. ἀρχαιολογικῆς ἐταιρίας, ἐπιμεληθεῖς, συγγνώμην αἰτοῦμαι παρ' ὑμῶν, εἰ λάθη τινὰ παρεισέφρησαν. Πρῶτον γὰρ ἤδη τῶν ἐπιγραφικῶν καὶ ἀρχαιολογικῶν γνώσεων, ἃς παρά τε ὑμῶν αὐτῶν καὶ τῶν ὑμετέρων συγγραμμάτων ἐδιδάχθην, ἐφαρμογὴν ἐποιησάμην. Εἶτα δ' ἀναγκαῖον ἦν ἐν βραχεῖ χρόνῳ τὴν ἔκδοσιν αὐτῶν γενέσθαι. Ἐμοῦ δὲ κάλλιον ὑμεῖς ἴστε, ὅτι οὐχ οἶόν τ' ἐστὶ τοῖς πρωτοπέρις ἐν βραχεῖ χρόνῳ τέλειόν τι ποιῆσαι. Βέβαιοι δ' ἐστέ, ὅτι τὰ δεύτερα ἡμῶν ἔργα πολλῶν τελειότερα τῶν πρώτων ἔσσονται. Ἰουνίου 12, 1851, ὁ ὑμέτερος μαθητής, Π. Ευστρατιάδης».

Με αρκετή καθυστέρηση, πού δικαιολογείται, ο Ross ἀπάντησε στον Ευστρατιάδη εὐχαριστώντας τον.

«Φίλε κύριε Ευστρατιάδη, Πρὸ καιροῦ ἐδέχθην τὴν φιλικὴν σας ἐπιστολὴν καὶ ἄλλην τοῦ κυρίου Γλαράκη μετὰ τοῦ ἐπισυνημμένου Ἰου φυλλαδίου τῶν νεωστὶ ἀνακαλυφθεισῶν ἐπιγραφῶν, καὶ ἐχάρην μεγάλως. Ἐνεκα τῆς τότε ἀπουσίας καὶ τῆς ἀσθενείας μου δὲν τὰς ἐπεξεργάσθη αὐτός, ἀλλὰ τὰς ἐπεμψα εἰς τὸν συνάδελφόν μου κύριον Μάιερ, παρὰ τοῦ ὁποίου σὰς στέλλω διὰ τοῦ βιβλιοπώλου δύο προγράμματα, τὸ μὲν δι' ὑμᾶς· τὸ δὲ παρακαλῶ

νὰ προσφέρητε μετὰ τοῦ σεβασμοῦ μου εἰς τὸν Πρόεδρον τοῦ Συλλόγου κύριον Γλαράκη. Ἡ πρώτη ἐπιγραφή εἶναι πολὺ σπουδαία· αἱ ἄλλαι εἶναι κατὰ δυστυχίαν μεγάλως συντετριμμέναι. Εὐχομαι ταχεῖαν καὶ εὐτυχῆ πρόοδον τῶν ἀνακαλύψεων, καὶ ἐλπίζω ὅτι μετὰ τὴν ἐκδοσιν τοῦ δευτέρου φυλλαδίου δὲν θέλετε λησμονῆσαι τὸν παλαιὸν σας διδάσκαλον, ὅστις νῦν μὲν ἀσθενεῖ, ἐλπίζει δὲ ν' ἀναλάβῃ τὴν ὑγείαν του. Φιλικὰ προσρήματα εἰς τὸν Ἡ. Μητσόπουλον καὶ ἄλλους παλαιούς γνωρίμους. Σᾶς ἀσπάζομαι ἐκ καρδίας, φίλε κύριε Εὐστρατιάδῃ, καὶ μένω, ὁ πρόθυμός σας, Λ. Ῥόσς. Ἐν Ἀλαῖς 9 Σεπτ./28 Αὐγ. 1851).

Ὁ Γεώργιος Γλαράκης (1789-1855), πολιτικός, ὑπῆρξε Πρόεδρος τῆς Ἑταιρείας (1848-1855). Ὁ Ἡρακλῆς Μητσόπουλος (1816-1892) ἦταν καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου, τῆς ζωολογίας, γεωλογίας καὶ ὀρυκτολογίας.

Τὸ πρῶτο φυλλάδιο τῶν ἐπιγραφῶν εἶναι καὶ τὸ πρῶτο «ἔσωτερικὸν» ἔργο τῆς Ἑταιρείας. Ἀκολούθησαν τὸ δεύτερο (1852), ἡ περὶ Ἐρεθθείου ἔκθεσις (1853) καὶ τὸ τρίτο φυλλάδιο τῶν ἐπιγραφῶν (1855). Μετὰ ἀπὸ πολλὰ χρόνια, τὸ 1906, ἐκδόθηκε ὁ πρῶτος τόμος τοῦ ἔργου *Μνημεῖα τῆς Ἑλλάδος*, σύγγραμμα συλλογικὸ πρὸς δυστυχῶς δὲν συνεχίστηκε.

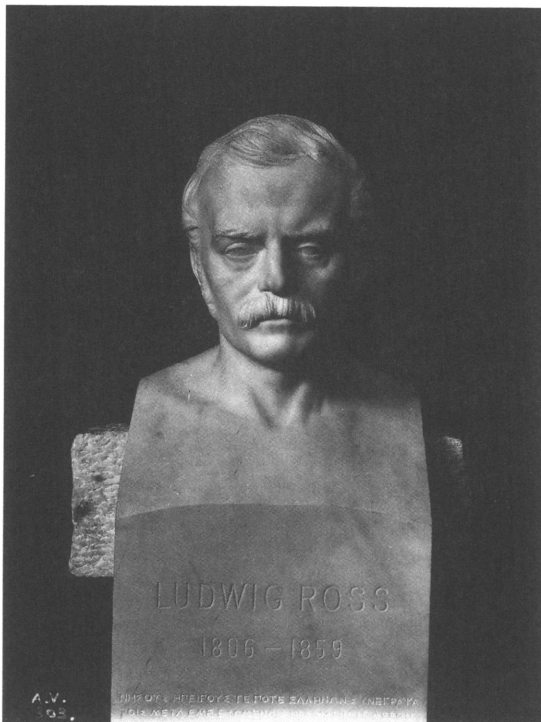
Κατὰ τὶς πρῶτες περιόδους τοῦ βίου τῆς Ἑταιρείας ἡ ἐκτέλεσις ἀνασκαφῶν ἦταν πάντα ἀποτέλεσμα πρωτοβουλίας τοῦ Συμβουλίου, τὸ ὁποῖο καθόριζε καὶ ἀποφάσιζε τοὺς τόπους οἱ ὅποιοι ἔπρεπε νὰ ἐρευνηθοῦν. Σιγὰ σιγὰ ἡ πρωτοβουλία περιῆλθε στοὺς Ἐφόρους. Ἀποτέλεσμα ἦταν νὰ γίνουν ἑκατοντάδες ἀνασκαφές γιὰ νὰ ἰκανοποιηθοῦν προσωπικὲς ἐπιθυμίες. Μὲ ἐλάχιστες ἐξαιρέσεις, καμία ἀπὸ αὐτὲς δὲν εἶδε τὴν πλήρη δημοσίευσή της, γιατί οἱ ἀνασκαφεῖς εἶχαν πάψει νὰ ἐνδιαφέρονται γι' αὐτές. Τὸ ἴδιο ἔγινε καὶ μὲ τὶς ἐκδόσεις. Μετὰ τὶς πρῶτες πρὸς μνημονεύθηκαν, πρὸς ἔγιναν μὲ ἐντολὴ τοῦ Συμβουλίου, ὅσες ἀκολούθησαν τὶς ἀποτελοῦσαν μελέτες πρὸς ἐνδιέφεραν τοὺς συγγραφεῖς τους. Τὸ σύστημα αὐτὸ μὴδένισε κάθε δυνατότητα γιὰ μακρόπνοο καὶ συγκροτημένο ἔργο τῆς Ἑταιρείας, ἡ ὁποία ἐνεργοῦσε ὡς ἐκτελεστὴς τῶν ἐπιθυμιῶν ἀνασκαφῶν καὶ ὡς ἐκδότης βιβλίων πρὸς δὲν σχετιζόνταν μὲ ἐκεῖνα πρὸς τὸ Ἴδρυμα εἶχε ὑποχρέωσις νὰ παρουσιάσει.

Ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Εὐστρατιάδῃ μᾶς φέρνει στὴν ἀρχὴ τοῦ ἐπισημονικοῦ ἔργου τῆς Ἑταιρείας, πρὸς δὲν εἶχε συνέχεια. Ἐπειτα ἀπὸ πολλὰς δεκαετίες ἡ Ἑταιρεία βρέθηκε σὲ ἀδιέξοδο. Ἡ ἀκμὴ τῆς τῶν τελευταίων χρόνων, ἔπειτα μάλιστα ἀπὸ τὴν ἀνάληψη τῆς διαχείρισις τῶν ἔργων τοῦ Δημοσίου, τῆς εἶχε ἀλλοιώσει ἀκόμη

καὶ τὸν ἄτονο χαρακτήρα τῆς περιόδου 1924-1979. Ἡ ἀπόφαση δραστηκῆς μείωσης τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀνασκαφῶν καὶ ἡ παρασκευὴ τῶν δημοσιεύσεών τους ἦταν ἡ ἐπιβεβλημένη. Τὸ δεύτερο μέρος ὅμως τῆς ἀπόφασης, οἱ δημοσιεύσεις, ἐξαρτᾶται ἀπὸ τοὺς ἐκτὸς τῆς Ἑταιρείας ἀνασκαφεῖς οἱ ὁποῖοι θὰ ὀλοκληρώσουν, ὅσοι μπορέσουν ἢ θελήσουν, τὸ ἔργο τους ἔπειτα ἀπὸ πολλὰ χρόνια.

Ὅπως βλέπουμε, ἐνῶ κατὰ τὶς πρῶτες δεκαετίες τῆς Ἑταιρείας τὸ Συμβούλιο ἐνεργοῦσε ἔχοντας πρόγραμμα, κατόπιν ἡ πρωτοβουλία ξέφυγε ἀπὸ τὰ χέρια του καὶ συρόταν, χωρὶς νὰ ἔχει συναίσθηση τῶν συνεπειῶν τῆς ἀβουλίας του, σὲ ἕναν ἐπιστημονικὸ κατήφορο. Ἡ ἀνάληψη τῆς σύνταξης τοῦ Ἀρχείου Μνημείων τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῆς Ἀττικῆς (ΑΡΜΑ) καὶ τοῦ Συντάγματος τῶν Ἐπιτυμβίων Μνημείων τῆς Ἀττικῆς (ΣΕΜΑ) εἶναι ἡ πολὺ καθυστερημένη ἐπάνοδος στὸν δρόμο ποὺ ἄρχισε ἡ Ἑταιρεία τὸ 1851 ἀλλὰ δὲν μπόρεσε νὰ τὸν συνεχίσει. Τὸ πρῶτο φυλλάδιο τῶν ἐπιγραφῶν εἶναι ἡ μακρινὴ ἀρχὴ ἐνὸς ἔργου ποὺ δὲν ἔγινε δυνατὸ νὰ συνεχιστῇ.

Β.Χ.Π.

Ὁ Λουδοβίκος Ροσσ
(1806-1859),
προϊστάμενος
τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ὑπηρεσίας
(1834-1836),
πρῶτος καθηγητῆς
τῆς Ἀρχαιολογίας
στὸ Πανεπιστήμιο τῆς Ἀθήνας
(1837-1843),
διδάσκαλος τῶν πρώτων
Ἑλλήνων ἀρχαιολόγων.
Προτομὴ
τοῦ Walter Lobach
στὴ Βιβλιοθήκη
τοῦ Γερμανικοῦ
Ἀρχαιολογικοῦ Ἰνστιτούτου.

ΡΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ

Στην εποχή μας τὰ ρολόγια και τις φωτογραφικές μηχανές μπορείς να τὰ βρείς μέσα στο κουτί της σκόνης του πλυντηρίου. Φαίνεται ἴσως παράξενο ὅτι τὸ 1916 οἱ πολλοὶ Ἀθηναῖοι μάθαιναν πὼς ἦλθε τὸ μεσημέρι εἴτε ἀπὸ τὴ θέση τοῦ ἡλίου, εἴτε ἀπὸ μιὰ σφαῖρα (μπαλόني) ποὺ ὑψωνόταν ἀπὸ τὸ Ἀστεροσκοπεῖο στὸν οὐρανὸ, γαλανὸ ἢ συννεφιασμένο.

Στὴν Ἀθήνα τοῦ 1916 δέσποζε ὁ βράχος τῆς Ἀκροπόλεως ὁ ὁποῖος ἔκρυβε τὴ σφαῖρα τοῦ Ἀστεροσκοπεῖου ἀπὸ τις γειτονιές ποὺ βρίσκονταν ἀνατολικά του. Διατυπώθηκαν παράπονα γι' αὐτὸ και γιὰ τὴ θεραπεία τῆς ἀνωμαλίας ὁ Διευθυντὴς τοῦ Ἀστεροσκοπεῖου Δημήτριος Αἰγινήτης (1862-1934) ζήτησε τὴ βοήθεια τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ὑπηρεσίας μὲ τὸ ἔγγραφο τοῦ ἀριθ. 620 τῆς 12 Σεπτεμβρίου 1916:

«Ἐχω τὴν τιμὴν ν' ἀναφέρω πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον, ὅτι, λόγῳ τῆς μεγάλης ἐκτάσεως τῆς πόλεως, ἡ ἐκ τοῦ ἀνδῆρου τοῦ Ἀστεροσκοπεῖου ὑψουμένη καθ' ἑκάστην σφαῖρα πρὸς μετάδοσιν τῆς μεσημβρίας εἰς τὴν πόλιν δὲν εἶναι καταφανῆς ἐξ' ὅλων τῶν σημείων αὐτῆς και δὴ ἐκ τοῦ τμήματος τῆς πόλεως τοῦ κειμένου πρὸς ἀνατολὰς τῆς Ἀκροπόλεως. Ἡ ἔλλειψις αὕτη ἡδύνατο νὰ συμπληρωθῆ, ἐὰν ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως, ἐν ἣ παραμένει πάντοτε φύλαξ, ἀνυψοῦτο ὑπ' αὐτοῦ σημαία.

Ὅθεν παρακαλῶ τὸ Ὑπουργεῖον, ὅπως, εὐαρεστούμενον, ἐνεργήσῃ ὅ,τι δεῖ, ἵνα και ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως ἀνυψοῦται ὑπὸ τοῦ φύλακος αὐτῆς σημαία, καθ' ἣν στιγμὴν και ἐν τῷ Ἀστεροσκοπεῖῳ ἀνυψοῦται ἡ πρὸς μετάδοσιν τῆς μεσημβρίας σφαῖρα. Ἡ σημαία αὕτη ἵνα εἶναι καταφανῆς εἰς ὀλόκληρον τὴν πόλιν δέον νὰ κατασκευασθῆ δίχρους ἐξ ἐρυθροῦ και λευκοῦ ὑφάσματος, διαστάσεων 3×2 μέτρων, και νὰ ἀνυψοῦται ἐπὶ ὑψηλοῦ ἴστου».

Ὁ Ὑπουργὸς Ἀ. Κανάρης ἐνέκρινε τὸ αἴτημα τοῦ Δ. Αἰγινήτη και ὁ Τμηματάρχης (Διευθυντὴς) τῆς Ὑπηρεσίας Κωνσταντῖνος Κουρουνιάτης διεβίβασε τὴν ἐντολὴ στὸν Διευθυντὴ τῆς Ἀκροπόλεως Ἀντώνιο Κεραμόπουλλο γιὰ νὰ συμμορφωθῆ μὲ αὐτὴν κατασκευάζοντας τὸν ἴστο και τὴ σημαία. Δὲν γνωρίζω πότε ἔπαυαν νὰ πληροφοροῦνται οἱ Ἀθηναῖοι ἀπὸ τὸ μπαλόني τὸ μεσουράνημα τοῦ ἡλίου. Στὸν Πειραιὰ τὸ ἴδιο πράγμα γινόταν γνωστὸ στοὺς κατοίκους του ἕως τὴν 28 Ὀκτωβρίου 1940, μὲ μιὰ ἄσφαιρη κανονιὰ ἀπὸ τὸ Παλατάκι. Τὴν ἴδια στιγμὴ σήμαινε και ἡ ἠλε-

κτροκίνητη καμπάνα τῆς ἐκκλησίας τῆς Σχολῆς Καλογραϊῶν Jeanne d'Arc. Στις 7 τὸ πρωὶ καὶ στις 12 τὸ μεσημέρι ἤχοῦσε ἐπίσης ἡ σειρήνα τοῦ ἐργοστασίου Ρετσίνα.

Στὰ πρὶν ἀπὸ τὴν Ἐπανάσταση τοῦ 1821 καὶ κατὰ τὰ χρόνια τοῦ Ὅθωνος καὶ τοῦ διαδόχου του, ἕως τὴν 8 Αὐγούστου 1884, οἱ Ἀθηναῖοι μάθαιναν τὴν ὥρα ἀπὸ τὸ ρολοὶ ποὺ ὁ Ἐλγιν τοὺς εἶχε χαρίσει τὸ 1811 καὶ αὐτοὶ εἶχαν τοποθετήσει σὲ πύργο τετράγωνο ποὺ οἰκοδόμησαν ἐπίτηδες στὴν Ἀγορὰ τὸ 1814, ὅπου σήμερα τὰ ἐρείπια τῆς Βιβλιοθήκης τοῦ Ἀδριανοῦ. Γιὰ τὴ διαιώνιση τῆς δωρεᾶς τοῦ ὁ Ἐλγιν φρόντισε νὰ χαραχτῆ σὲ ἐντοιχισμένη στὸν πύργο μαρμάρινη πλάκα τούτη ἡ ἐπιγραφή:

Thomas comes/De Elgin/Athenien(sibus) horol(ogium) d(onum) d(edit)/
S(enatus) P(opulus) q(ue) A(theniensium) erex(it), colloc(avit)/
a(nno) D(omini) MDCCCXIV.

(Θωμᾶς, κόμης τοῦ Ἐλγιν, ἔδωκε ὡς δῶρον τὸ ὠρολόγιον ἢ σύγκλητος [οἱ δημογέροντες] καὶ ὁ λαὸς τῶν Ἀθηναίων ἀνήγειρεν καὶ ἴδρυσεν ἐν ἔτει ἀπὸ τῆς Κυρίου γεννήσεως 1814).

Τὸ ρολοὶ καταστράφηκε κατὰ τὴν Ἐπανάσταση καὶ νέο χάρισε στὴν Ἀθήνα, ποὺ τοποθετήθηκε στὴν ἴδια θέση, ὁ Λουδοβίκος τῆς Βαυαρίας. Πύργος καὶ ρολοὶ καταστράφηκαν ἀπὸ τὴν πυρκαϊὰ τῆς Ἀγορᾶς στις 8/9 Αὐγούστου τοῦ 1884. Ἡ σπασμένη ἐπιγραφή τοῦ πύργου καὶ τὰ λείψανα τοῦ ρολοιοῦ βρίσκονται σήμερα στὸ Μουσεῖο τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἑταιρείας.

Λίγα χρόνια μετὰ τὴν ἴδρυση τοῦ ρολοιοῦ δημοσιεύτηκε στὸ περιοδικὸ *Ἑρμῆς ὁ Λόγιος* (H', Φεβρ. 1818, 68) χλευαστικὸ ἐπί-

Μαρμάρινη πλάκα
στὴν ὁποία εἶναι χαραγμένη
ἡ κτητορικὴ ἐπιγραφή
τοῦ πύργου μὲ τὸ ρολοὶ
ποὺ χάρισε ὁ Ἐλγιν
στοὺς Ἀθηναίους.

γραμμα πού εἶχε συνθέσει (!) ὁ «Ἄγγλος περιηγητὴς χιλίαρχος Ρ.Φ., αἰνιττόμενος τὸ ὠρολόγιον τὸ ὁποῖον ἐχάρισεν ὁ Ἑλγιν εἰς τὴν πόλιν τῶν Ἀθηνῶν». Τὸ παραθέτω καὶ σὲ ἐλεύθερη μετάφραση:

*Δῶρον Ἀθηναίοις ἐπίτηδες ἔδωσε κάκιστος
Κλέπτῃς, ὃς σεμνᾶς δῶμ' ἐσύλησε θεᾶς,
Τοῦ γὰρ ἀναιδεΐας αἰώνιον ἐστὶ τροπαῖον
Πύργος, ὅπου στήκει σήματα λαμπρὰ χρόνου·
Ὡρῶν γὰρ ποσάκις λιγύφθογγος ἀκούεται αὐδὴ
Δὴ τότε ἀναμνήσει ἔργ' ἀθέμιτα Σκότου.
αωιζ'*

(Δῶρο στοὺς Ἀθηναίους ἀπὸ πονηρία ἔδωσε ὁ κάκιστος κλέπτῃς, ὁ ὁποῖος τῆς σεπτῆς θεᾶς τὴν κατοικία σύλησε· τῆς ἀναισχυντίας του αἰώνιο τρόπαιο εἶναι ὁ πύργος ὅπου εἶναι ἰδρυμένα τὰ λαμπρὰ σημάδια τοῦ χρόνου· ὅσες φορὲς ἀκούγεται ὁ γλυκὸς ἦχος τῶν ὥρῶν τόσες θὰ θυμίζει τὰ ἀνόσια ἔργα τοῦ Σκότου. 1814).

Τὴν ἐπιγραφή καὶ φωτογραφία τοῦ πύργου μὲ τὸ ρολοὶ τοῦ Λουδοβίκου δημοσίευσα καὶ στὴν «Ἰδεογραφία τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας» (ΑΕ 1987, 138-139). Σχεδιάγραμμα τοῦ Kölnberger (μετὰ τὸ 1831) δημοσίευσε ἐπὶ πλέον ὁ ἀείμνηστος Ἄλκης Οἰκονομίδης (*The Classical Bulletin* 63, 1987, 2).

*

Ὁ πύργος τῶν Ἀνέμων,
στὸ τέρμα τῆς ὁδοῦ Αἰόλου,
καὶ βορειότερα
τὸ ἄνω μέρος τοῦ πύργου,
ὅπου εἶχε ἰδρυθεῖ
τὸ ρολοὶ τοῦ Ἑλγιν.

ΘΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕΙ ΠΡΟΣΕΧΩΣ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ Χ. ΠΕΤΡΑΚΟΥ

Ο ΜΑΡΑΘΩΝ. ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΟΔΗΓΟΣ

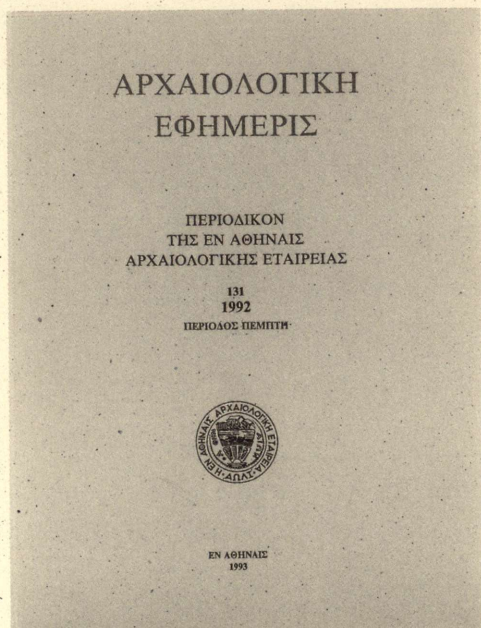
ΕΚΤΟΣ ΤΟΜΟΣ ΤΗΣ ΣΕΙΡΑΣ

ΑΡΧΑΙΟΙ ΤΟΠΟΙ ΚΑΙ ΜΟΥΣΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Στο νέο βιβλίο, τὸν πρώτο συστηματικὸ ὁδηγὸ τοῦ Μαραθῶνος, ἐξετάζονται σύντομα καὶ τεκμηριωμένα τὰ κύρια ἀρχαιολογικὰ θέματα μιᾶς σημαντικῆς περιοχῆς τῆς Ἀτικῆς. Τὰ κεφάλαιά τοῦ βιβλίου εἶναι τὰ ἑξῆς:

Ἐ Ο Μαραθῶν καὶ ἡ Τετράπολη - Ἡ πεδιάδα τοῦ Μαραθῶνος -
Η ΜΑΧΗ ΤΟΥ ΜΑΡΑΘΩΝΟΣ: Ἡ σύγκρουση - Ἡ διήγηση
τοῦ Ἡρόδοτου - Ὁ τύμβος τῶν Ἀθηναίων - Ἡ ἀνασκαφὴ τοῦ τύμ-
βου - Ὁ τάφος τῶν Περσῶν - Τὸ Τρόπαιο - Ἡ ἀναγγελία τῆς
νίκης - Ἀναθήματα στοὺς Δελφούς - Ἀναθήματα στὴν Ἀθήνα καὶ
στὶς Πλαταιές - Παραδόσεις καὶ λατρεῖες γιὰ τὴ μάχη - Ἡ σημασία
τῆς μάχης γιὰ τοὺς μεταγενεστέρους - Ὁ Μιλιτιάδης - Ὁ Μαραθω-
νομάχος Αἰσχύλος - Ὁ πολέμαρχος Καλλίμαχος - ΤΟΠΟΓΡΑ-
ΦΙΑ ΤΟΥ ΜΑΡΑΘΩΝΟΣ: Τὸ Ἡράκλειο - Ἡ Μακαρία πηγὴ -
Πλάσι - Τσέπι - Βρανᾶ - Ὁ θολωτὸς τάφος - Τύμβος κλασικὸς - Τὸ
τέμενος τῆς Ἀθηνᾶς - Τὸ Μικρὸ Ἔλος - τὸ Νησί - Ἱερὸ Αἰγυπτίον
θεῶν - Τὸ βαλανεῖο - Τὸ σπάλαιο τοῦ Πανός - Τὸ Πύθιο τῆς Οἰ-
νόης - ΜΥΘΟΛΟΓΙΚΑ ΤΟΥ ΜΑΡΑΘΩΝΟΣ - Ὁ ἩΡΩΔΗΣ Ὁ
ΑΤΤΙΚΟΣ ΣΤὸΝ ΜΑΡΑΘΩΝΑ: Τὸ ἀγρόκτημα τοῦ Ἡρώδη - Τὰ
ἀναθήματα τοῦ Ἡρώδη - ΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΤΟΥ ΜΑΡΑΘΩΝΟΣ

ΜΟΛΙΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ

Η ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ 1992

ΤΟΜΟΣ ΕΚΑΤΟΣΤΟΣ ΤΡΙΑΚΟΣΤΟΣ ΠΡΩΤΟΣ

Ο τόμος αυτός περιλαμβάνει τις εξής μελέτες: ΑΓΓΕΛΙΚΗΣ ΛΕΜΠΕΣΗ, Τὰ μετάλλινα ζώδια τοῦ δηβαϊκοῦ Καβιρίου * ΙΩΑΝΝΟΥ ΠΕΤΡΟΧΕΙΛΟΥ, Ἀναθηματικά γλυπτά τῆς Κυβέλης ἀπὸ τὸν Πειραιά * ΗΑΡΑ ΤΖΑΒΕΛΛΑ-ΕΥΓΕΝ, A Mycenaean Tomb near Selinia at Salamis * ΧΡΙΣΤΙΝΑΣ ΒΛΑΣΣΟΠΟΥΛΟΥ, Ἕνα πινάκιο τοῦ Λυδοῦ στὸ Μουσεῖο Ἀκροπόλεως * ΓΕΩΡΓΙΑΣ ΚΟΚΚΟΡΟΥ-ΑΛΕΥΡΑ, Τὰ ἀρχαῖα λατομεῖα μαρμάρου τῆς Νάξου * ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΧΡ. ΣΤΑΜΠΟΛΙΑΔΗ, Ὁ θωρακοφόρος ἀρ. ΑΕ 268 τῆς Κῶ * ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΣΤΑΪΝΧΑΟΥΕΡ, Ἀνέκδοτα ἀποσπάσματα τοῦ Διοκλιπιανείου ἀγορανομικοῦ διατάγματος ἀπὸ τῆ Λακωνία * ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΣΤΑΪΝΧΑΟΥΕΡ, Δύο δημοτικά γηφίσματα τῶν Ἀχαρνέων * ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ Χ. ΠΕΤΡΑΚΟΥ, Ἡ νέα ἐκδοσὴ τῶν Ἀττικῶν Ἐπιτυμβίων Ἀναγλύφων * ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ Κ. ΛΑΜΠΡΙΝΟΥΔΑΚΗ, Ἐξὶ χρόνια ἀρχαιολογικῆς ἔρευνας στὰ Ὑγρια τῆς Νάξου.